

UPOKOJENEC

Glasilo izdaja: DU Lovrenc na Pohorju

Letnik: 16

Številka: 1

Lovrenc, december 2008

Uvodnik

Starost je relativna

Včasih slišimo besedo: »Ta človek je pa zelo star.« Težko je določiti starostno mejo in reči besedo, da je človek zelo star. Poznamo namreč kronološko starost, ki jo pokaže rojstni datum, medtem ko pa je fiziološka starost zelo individualna. Pri ugotavljanju, kako in kdaj posameznik začne doživljati lastno starost, se pokažejo še večje razlike. Ni mogoče le glede na število let kronološke starosti reči, da je npr. ta človek star. Velja trditev, da je človek star le toliko, kot se počuti ali še bolje rečeno, kot mu dopušča zdravje, osebna energija, volja do dela in življenja ter do ustvarjalnosti.

Ko se človek stara, ko se počasi pripravlja na upokojitev, to še ne sme pomeniti, da se poslavlja od aktivnega in ustvarjalnega življenja. Če ima človek voljo in željo, se najde marsikje določeno aktivno udejstvovanje; posebno še, če ga to področe veseli, je to pravzaprav čudovito doživetje. Starost je in mora ostati obdobje aktivnosti, obdobje, ko vsak posameznik vse svoje znanje in izkušnje, ki jih je v času aktivnega življenja in udejstvovanja pridobil, prenaša na druge posameznike, in to znanje in izkušnje posredno vrača družbi in jo s tem obogati. Revna je tista družba in odgovorni posamezniki, ki potencialov znanja in izkušenj svojih starejših članov ne znajo uporabiti in se z njimi obogatiti.

V zadnjem času pa se zdi, da družba starost dojema drugače, in to skozi vrsto stereotipov (ustavljen, po starem kopitu, premlet, prazen, vsakdanji, zmerom enak, obrabljen). Ko gre za iskanje zaposlitve, velja stereotip, da je človek star že pri štiridesetih letih. Pogost stereotip je, da je bolan, počasen, da ne želi sprememb, da se težje nauči nekaj novega. Vse to pa pogosto ne drži, saj so ljudje, ki so dosegli določeno starost, pogosto med seboj zelo različni. Poznamo zelo aktivne, delovno in intelektualno zelo živahne pri 70-tih, 75-tih in celo pri 80-tih letih, pa tudi več letih, ki nikakor ne potrebujejo pomoči in jo še celo lahko nudijo drugim, tudi mnogo mlajšim. In take aktivnosti bi morala družba podpirati.

Mnogi strokovnjaki pa le ugotavljajo, da so danes starejši neupravičeno potisnjeni iz družbenega dogajanja. Pa pogledajmo dejstvo, kako so lahko starejši koristni in potrebni mlajši generaciji, in to ne samo zaradi varstva vnukov.

Še kako aktivno lahko sodelujejo pri oblikovanju družbene realnosti in nam vsem ponudijo v razmislek spoznanja in vedenja iz svojih bogatih življenjskih izkušenj.

V zahodni družbi, ki jo žene predvsem gospodarstvo in koristi, so starejši pogosto obravnavani kot breme, povzročajo

rast stroškov zdravstvenih in socialnih storitev. Zdi se, da dlje kot ljudje živijo, večja je politična težnja za zmanjševanje njihovih ugodnosti in storitev. Takšne stvari vsekakor ogrožajo etične vrednote: solidarnost, odgovornost in povezanost družbe.

Uvodnik zaključujem z mislijo: »Dajmo pri starejših ljudeh upoštevati modrost, delovne izkušnje in pa pridobljeno znanje.«

Vaš urednik:
Jožef Javornik, ekon.

NOVOLETNA ŽELJA

Novo leto bo vstopilo,
kaj nam le prineslo bo.
Vsega dobrega obilo,
to moje srčne želje so.

Šreče, zdravja, mir, uspeh v službi,
lepo naj bo nam vsem doma in v družbi.

Ančka Dover

SREČNO

2009

Tako kot zadnjih deset let zapored je tudi letos v začetku meseca oktobra prikorakal v mojo pisarno dolgoletni predsednik društva upokojencev, sedaj podpredsednik društva, gospod Jože Javornik. Njegov obisk pomeni, da se nepreklicno ponovno približuje konec koledarskega leta in ponovno bo izšel vaš časopis. Za mene je ta obisk opomnik, kaj vse bo potrebno še postoriti do zaključka leta, da bodo proračunski prihodki in odhodki v letu 2009 uravnoteženi in da bodo vse investicije načrtovane v tekočem letu 2008 tudi dejansko zaključene in finančno realizirane.

Jesen je čas pobiranja plodov. Starejši se tega bolj zavedamo, saj smo odrasli na podeželju, kjer so se praktično vsi ukvarjali s poljedelstvom, tudi če niso bili kmetje. Bili smo povezani z zemljo, z naravo in zavedali smo se, da smo odvisni od njenih plodov. Danes večino stvari kupujemo v trgovinah ali trgovskih centrih in mladi so izgubili povezavo z naravnimi dobrinami. Hlantanje za dobičkom in višjim standardom je pripeljalo do tega, da smo to naravo tudi nepopravljivo zastrupili. Nenehne ujme in naravne nesreče, ki so se nekoč dogajale daleč od nas, danes uničujejo naše domove in prideleke. Pričakujem, da nas bo to končno streznilo, da bomo naš razvoj načrtovali sonaravno, da ne bomo žrtvovali naših najboljših polj in gozdov za dvomljiv napredek, ki bi polnil žepe posameznikom, novodobnim kapitalistom in njihovim političnim botrom.

Predvsem zaradi tega smo v naši občini v zadnjem desetletju dali prednost: **razvoju na področju varovanja okolja, področju vzgoje in izobraževanja in izgradnji prepotrebne cestne in komunalne infrastrukture**. V teh letih smo zagotovili ločeno zbiranje odpadkov, zagotovili smo Zbirni center za kosovne odpadke, dokončali projekt kanalizacije (razen v trškem delu naselja, kjer se bodo dela izvajala ob sanaciji državne ceste), izgradili čistilno napravo in skoraj v celoti obnovili vodovodno omrežje. Na področju vzgoje in izobraževanja smo zagotovili boljše pogoje za izvajanje učnega procesa s celovito obnovo osnovne šole, delno obnovo otroškega vrtca, kjer smo prvič zagotovili varstvo v prvi starostni skupini. Za potrebe mladih smo pričeli z gradnjo večnamenske športne dvorane, prav tako je bil za potrebe na področju kulture in športa pred leti zgrajen Prireditveni center s prostorom za prireditve na prostem, ki nam skupaj s Kulturnim domom predstavlja osrednje mesto medgeneracijskega druženja. Glede na to, da so bile občinske ceste v prvih letih delovanja, zaradi drugih prioritet, nekoliko zapostavljene, smo v zadnjem obdobju uspeli obnoviti kar nekaj odsekov lokalnih cest (Pinter rida, Puša, cesta na Rdeči Breg, cesta Lovrenc–Lehen), izgrajeno pa je bilo tudi kar nekaj parkirnih prostorov.

In kaj načrtujemo v prihodnje?

Vesel sem, da se je v povezavi z zimsko univerzijado premaknilo tudi pri načrtovanju obnove državne ceste Ruta–Pesek, za katero smo si prizadevali več kot deset

let. V letu 2009 bodo po zagotovilih direktorja Direkcije RS za ceste pripravljeni potrebni projekti, med leti 2010 in 2013 pa bo potekala fazna obnova. V tem času nas čaka tudi obnova odseka skozi trško jedro, kar bo še posebno težka naloga, saj bo potrebno v celoti obnoviti fekalno in meteorno kanalizacijo, delno tudi javno razsvetljavo, pločnike in prehode za pešce, ki bodo istočasno predstavljali tudi hitrostne ovire, kar bo še posebej pomembno, saj bo cesta skozi Lovrenc postala tranzitna cesta z večjo gostoto prometa.

Poleg navedene prometnice bomo v prihodnjem letu 2009 pričeli fazno obnovo Kovaške ceste in dela ceste ob Radoljni, za katero smo uspeli pridobiti evropska sredstva. Vzporedno z obnovo bo potekalo polaganje cevovoda za malo hidroelektrarno, zato občasno pričakujemo težave pri zagotavljanju prevoznosti na omenjenem odseku. Že sedaj prosimo vse stanovalce in ostale udeležence v prometu za strpnost in razumevanje.

V prihodnjem letu bomo pričeli tudi fazno obnovo ceste na Recenjaku, kjer pričakujemo sofinanciranje projekta iz naslova državnih sredstev. Zaradi možnosti sofinanciranja imajo lokalne ceste v zadnjem obdobju prednost pred obnovami ulic, za katere nepovratnih sredstev ni mogoče pridobiti, razen v primerih, ko zagotovijo sofinanciranje stanovalci sami.

Ob obnovi občinskih cest bo potrebno v prihodnje računati tudi na večje omejitve prometa vezane na težo vozil ali osno obremenitev. Potrebno je razumeti, da širitve pohorskih cest zaradi strmih pobočij niso izvedljive brez velikih vlaganj, zato bomo ceste obnavljali v obstoječih izmerah. To pa pomeni, da zaradi ozkih cest ne moremo dovoliti enake obremenitve, kot bi bile dovoljene, če bi bile ceste širše. Zato pozivamo vse avto-prevoznike, da upoštevajo predpisane omejitve, ki bodo postavljene po obnovi posameznih cestnih odsekov. Če omejitev v bodoče ne bomo spoštovali, je vsako nadaljevanje obnove cest nerazumno početje in zapravljanje davkoplačevalskega denarja.

Ker smo v preteklih letih nekoliko zanemarili vlaganja na področju energetike, želimo to v prihodnje popraviti. Izdelan je bil dokument: Energetska presoja lokalne skupnosti Lovrenc na Pohorju, ki je bil sofinanciran tudi s strani Ministrstva za okolje in prostor. Posnetek stanja na področju energetike ne daje vzpodbudne slike, saj imamo prekoračene vrednosti tako na področju javne razsvetljave, kot tudi v občinskih objektih, ki v večini predstavljajo stare zgradbe brez dodatne toplotne zaščite. Dokument je predvsem strateške narave in bo služil za ukrepanje v prihodnje. Zelo izstopajoče je dejstvo, da Lovrenc na premore niti ene centralne kurilnice na daljinsko ogrevanje, zato se v prihodnje načrtujeta dva mikro sistema za kurjenje z lesno bio maso v Spodnjem trgu in Gornjem trgu. Seveda gre v teh primerih za zasebna vlaganja po principu javno zasebnega partnerstva. V pripravi je tudi izgradnja dveh malih hidro central na Radoljni, gradnja prve bo stekla predvidoma v prihodnjem letu 2009.

Glede na to, da v Spodnjem trgu ne premoremo primerne parkirišča, je v pripravi projekt, ki rešuje več problemov hkrati. Projektna naloga zajema izdelavo parkirišča za osebne avtomobile, zaščito okolice cerkve sv. Križa, ki je ogrožena zaradi prometa, spremembo avtobusnega prometnega režima z izgradnjo avtobusnega postajališča za obe smeri hkrati in izgradnjo pločnika do šole. Z omenjenim projektom in projektom za izgradnjo parkirišča, namenjenega potrebam nove športne dvorane, želimo kandidirati na razpisu za obnovo in razvoj vasi.

Korak naprej želimo narediti pri varstvu starejših, da bi ob organizirani pomoči na domu in zdravstveni negi na domu, ki jo predstavlja patronažna služba, zagotovili tudi domsko varstvo starejših. Kljub temu da si večina starostnikov želi čim dalj bivati na svojem domu, pa izkušnje kažejo, da je vedno več potreb tudi po domskem varstvu. Upamo lahko samo, da temeljni kamen, ki smo ga postavili v mesecu septembru, ni bil le predvolilno orodje in bo izbrani koncesionar pričel z izgradnjo v pomladnih mesecih 2009, čeprav je ob otvoritvi obljubljal pričetek gradnje že v letu 2008.

Poleg vseh navedenih aktivnosti nas je v občinski upravi zelo obremenjeval tudi projekt vračanja prekomernih vlaganj v telefonijo. Ker ste bili mnogi upravičenci za vračilo sredstev in ste potrebne podatke pravočasno posredovali, ni bilo večjih težav s potrditvijo spiska fizičnih oseb, zapletalo pa se je v primeru posameznih pravnih oseb in zahtevka Občine Ruše, da se del sredstev, ki jih je skupna Občina Ruše namenila za izgradnjo telefonije v Lovrencu na Pohorju, vrne tudi njim. Prepričani smo, da je zahtevek neupravičen, saj gre za proračunska vlaganja v skupni občini v premično in nepremično premoženje, ki v skladu z 20. čl. Sporazuma o delitvi premoženja ne zapadejo v delitev med občinami na osnovi števila prebivalcev. Zelo sem zadovoljen, da je projekt vračanja uspešno stekel, saj sem se osebno, kot podpredsednik Združenja upravičencev, skozi vsa leta trudil, da državne organe prepričamo o nujnosti vračanj. Zadovoljni smo lahko tudi z izkupičkom, saj je bilo na osnovi skrbno zbrane dokumentacije v našo občino vrnjeno okoli 1 milijon EUR, kar ni bila praksa povsod v Sloveniji. Na tem mestu se želim javno zahvaliti gospodu Danilu Španbauerju, ki je vodil komisijo, ustanovljeno za potrebe vračanja in je nosil tudi največjo odgovornost pri izvedbi projekta. Zahvala je namenjena tudi finančni službi, ki je aktivnosti spremljala in izvedla izplačila vsem sodelujočim upravičencem v treh akcijah, ki jih je bilo okoli 600.

Spoštovani. Svoj prispevek zaključujem z voščilom. Pred božičnimi prazniki želim vsem, ki prebirate te vrstice, notranjega miru in sreče. Da nam uspe doseči notranje ravnovesje, ki je pogoj za srečo in zadovoljstvo. To pa je tudi edino zagotovilo, da bomo v novem letu 2009 dobrega zdravja in uspešni na vseh področjih delovanja.

Lovrenc na Pohorju, november 2008
Franc Ladinek, župan

SPOŠTOVANI BRALCI!

Najpomembnejša novica, ki jo v tem trenutku lahko sporočam, je ta, da sedaj, konec oktobra, polagamo temeljni kamen za prenovo šolske telovadnice, oziroma za izgradnjo večnamenske športne dvorane. Ko boste brali te moje besede, bo naša telovadnica že nekaj časa zrušena in upam, da bodo že veselo nastajali temelji nove. In če smo v našem kraju leta 2007 praznovali 250-letnico prve omembe šolstva, in če naša šola na tem kraju stoji že od leta 1897, je sedaj vendarle prišel čas, ko se bo zgradila večja, primernejša telovadnica. Zgrajena je bila 1976. leta in če pogledam zadnja leta, smo jo ves čas, od zgodnjih jutranjih ur do poznega večera uporabljali najprej šolarji, nekaj tudi naši najmlajši iz vrtca, potem pa v popoldanskih urah krajevna društva. V tem času so se oblikovale prave košarkarske ekipe in številni turnirji, ki so jih naši mladeniči igrali, so pokazali, da se da kljub skromnim razmeram doseči zelo lepe uspehe. Upam, da jih to, da ne bodo imeli več takšne možnosti vadbe, ne bo preveč zaustavilo in da se bo njihov elan ohranil do takrat, ko se bomo lahko vselili v novo dvorano. Preselitev iz 450 m³ v 1200 m² veliko večnamensko športno dvorano bo zagotovo izredno velika pridobitev za našo šolo in za naš kraj. No, mi bomo v tem času del športne vzgoje izvajali v prostorih Prireditvenega centra, kolikor bo mogoče in bo vreme dopuščalo, pa bomo na zunanjem šolskem igrišču. Program in vsebine športne vzgoje bomo prilagodili razmeram, pri tem pa trdno stiskali pesti, da bomo čim prej v novi telovadnici.

Naj vam kaj povem tudi o našem delu v šoli. V šolskem letu 2008/2009 imamo samo še devetletni program osnovne šole. Skupaj imamo 13 oddelkov, enega več kot v lanskem šolskem letu, v njih pa je razporejenih 240 učencev. Kar 18 učencev imamo letos več kot lani. In kar je še izjemno, letos našo šolo prvič obiskujejo tudi trojčki, ki so začeli obiskovati prvi razred. Šola je letos izredno polna, saj imamo ponovno en oddelek vrtca v učilnici šole.

Sicer pa imamo v letošnjem letu štiri oddelke predšolskih otrok. Zelo smo veseli in ponosni, da nam je uspelo urediti igralnico za prvo starostno obdobje, saj so nekateri starši za svoje najmlajše težko dobili varstvo in se je v našem kraju potreba po tem nakazovala že nekaj let. Veliko so k temu pripomogli tudi zaposleni v našem vrtcu in v šoli, saj smo ogromno stvari postorili sami in ob pomoči sorodnikov, znancev, prijateljev in mnogih tistih, ki so nam ob tem času stali ob strani in odprtih rok pomagali, da smo lahko uredili in opremili novo igralnico. Vzgojiteljice so radostno načrtovale in premlevale spremembe, vključili smo zavod za šolstvo in zavihali rokave.

Rezultat je precej prenovljen vrtec, v katerega so prišli otroci po poletnih počitnicah. Trudili smo se, da bi ga

pripravili kot prijazen in zračen prostor za številne ideje, ustvarjalne iskricke in za potešitev malih otroških radovednosti. Želeli smo ga napraviti takšnega, da bi v njem lahko izvajali predšolsko vzgojo, kakor jo predpisuje kurikulum. Želeli smo ga napraviti tudi domačega, varnega in toplega, skratka takšnega, da bi se v njem naši otroci počutili sprejeti in dobrodošli. Upamo, da nam je uspelo. Vrtec je že skoraj čisto poln in ob številnih dopoldanskih dejavnostih nam ročice in obrazi naših najmlajših potrjujejo, da je bilo vredno truda in dela.

Sicer pa v šoli pridno skrbimo, da bi osnovni program našega dela bogatili z dodatnimi programi in s projekti, zanimivimi za učence. S tem želimo doseči, da vsak izmed strokovnih delavcev in učencev najde področje, kjer bo lahko izkazal svojo ustvarjalnost in sposobnosti. Velik poudarek dajemo delu z nadarjenimi učenci v okviru ur individualnega dela in interesnih dejavnosti. Za dodatno spodbudo in druženje bomo organizirali tudi programe v soboto, v času tedna otroka ter v času zimskih počitnic. Nadaljujemo s fakultativnim poučevanjem nemškega jezika in računalništva in snujemo številne projekte.

Če smo predlani dobili šolski logotip, ki je postal prepoznaven simbol naše šole in vrtca, smo v lanskem šolskem letu zapisali tudi vizijo šole in izbrali šolsko himno. Zagotovo bodo tudi te skupne stvari prispevale k občutku povezanosti in pripadnosti.

V tem šolskem letu si bomo prizadevali živeti v skladu s cilji in vrednotami, kot smo si jih zastavili. Še naprej se bomo trudili biti eko šola, v letošnjem letu pa smo se pridružili tudi Slovenski mreži zdravih šol. V preteklem in letošnjem šolskem letu smo velik poudarek dajali tudi pripravi različnih dnevnih dejavnosti, tako športnim dnevom, kot kulturnim in tehničkim dnevom. Tako so, recimo, v začetku oktobra v šoli prespali čisto vsi učenci od 1. do 9. razreda, saj smo organizirali bralno noč in nanjo povabili Muco Copatarico in pisateljico Janjo Vidmar. V oktobru smo pripravili še en odmeven dan, ki smo ga poimenovali zdrav dan. Takrat smo skoraj vsi prišli v šolo peš in pripravljali različne jedi; od sadnih krožnikov, pečenih medenjakov in kuhane marmelade, so nas dejavnosti tega dne vodile tudi na kmetijo Sadonik, kjer so učenci pobirali koruzo, jo ličkali, pobirali sadje, ga »prešali« in spoznavali nekatera tradicionalna kmečka opravila. Zagotavljam vam, da naši učenci takšne stvari zelo radi počnejo in da mnogokrat samo v šoli spoznajo nekatera dela in običaje, saj je doma za takšne stvari danes bolj malo časa in priložnosti.

Letos smo poleg zabave in prijetnega druženja med učenci, učitelji in starši ob 35- obletnici šolske hranilnice, ki je, mimogrede, najstarejša izmed vseh šolskih hranilnic v Sloveniji, 5. aprila tudi zelo uspešno pripravili in izvedli 8. srečanje mladih raziskovalcev osnovnih in srednjih šol Podravja. Raziskovalne naloge smo ponovno pripravili tudi sami in dosegli odlična mesta. S predstavo Čarovnik

iz Oza smo se predstavili v Lovrencu trikrat, gostovali pa smo tudi v Rušah in v Framu. Z drugimi šolami smo se družili na projektnih dnevih v organizaciji Gimnazije in srednje kemijske šole Ruše ter na območnih tekmovanjih iz različnih področij. Uspešno nadaljujemo že začete projekte Eko šola, Sadeži družbe in začeli smo snovati povezave tudi z sorodnimi šolami v Angliji. V šoli tudi že drugo leto zapored pripravimo vsako leto tri številke svojega časopisa, ki smo ga poimenovali Zvite novice. Konec pouka smo v mesecu juniju izdali prvič tudi šolski letopis in bili ponosni na zlato priznanje, ki ga je učenec devetega razreda dosegel na državnem tekmovanju iz angleškega jezika.

Tudi z društvom upokojencev smo kar precej povezani; članice društva Pikapolonice se že vrsto let vsak teden srečujejo v šolskih prostorih in pri nas tudi pripravljajo razstave. Letos smo se tako dogovorili, da članice društva Pikapolonice prihajajo v šolo že zgodaj popoldne in naše učenke in učence v času podaljšanega bivanja učijo šivanja in drugih ročnih spretnosti.

Leto, ki se počasi izteka, je bilo zelo dinamično in delovno. Tudi v letu, ki je pred nami, se bomo potrudili živeti drug z drugim prijazno in strpno, predvsem pa zdravo. Trudili se bomo za dobre in strpne medsebojne odnose. Skupaj bomo dokončali vzgojni načrt šole in se v času, ko ga bomo pilili in oblikovali, zagotovo veliko naučili o nas samih, o medsebojnem sodelovanju ter o razmišljanjih vsakega posameznika.

Prepričana sem, da nikomur ne bo dolgčas in da nas bo razveselilo veliko stvari. S temi mislimi se bom tudi poslovila. V iztekajočem letu bi si želela, da bi se ta hitri tempo, ki nas pesti tako v šoli kot v službah in doma v družinah, upočasn timer. Da bi se zavedali, da je naše življenje in zdravje dragoceno in da so prav tako dragoceni vsi naši najbližji in naši prijatelji. Da bi se v tem času znali tudi pomuditi in pogovoriti ter pomagati ali prisluhniti sočloveku. Pa tudi nekaj materialnega: da bi gradnja telovadnice gladko tekla in bi lahko še pred iztekom naslednjega šolskega leta v njej že začeli s poukom športne vzgoje.

V imenu naših otrok, učenk in učencev ter celotnega kolektiva zaželim lepe in prijetne, po pecivu in toploti dišeče praznike. V novem letu vam želimo miru, prijaznosti, razumevanja, pa tudi zdravja, uspeha in sreče. In, kakor pravi naš pesnik Tone Pavček, ki je letos praznoval 80 let:

*A sreča ni v glavi in ne v daljavi,
ne v žepu ali pod palcem zaklad.
Sreča je, če se delo dobro opravi
in če imaš koga rad.*

Marija Osvald Novak, prof.

O dobroti je bilo že toliko povedanega, da je zelo težko še kaj dodati. Mogoče je ravno zaradi tega vredno poskusiti.

Kant, eden največjih filozofov, se čudi predvsem dveh danostima. Globina nočnega neba v jasnem vremenu, ko je brez števila zvezd že v našem vidnem polju ... Kaj šele v resnici. In moralni zakon v človeku. Od kod v vsakem človeku notranji vzgib: »Delaj dobro, izogibaj se slabemu«. Ta »lex naturalis«, naravni zakon, vzdržuje človeka in človeštvo skozi vso njegovo zgodovino. Ko se mu in če se mu posameznik ali civilizacija odpovedujeta, je to jasen znanilec propadanja človeka in človeštva. Ko se ta moralni zakon v človeku začenja relativizirati, razlagati po trenutnih modnih potrebah, se postavlja na glavo temelj našega življenja. Prihaja zmeda na miselnem, čustvenem in duhovnem področju življenja.

Človeštvo se je dolgo pripravljalo in spoznavalo, kaj bi bilo najbolj primerno in dobro za vse ljudi. Pravila življenja, da je življenje res prijetno in dobro za vse v družbi so doživljala izredno dramatične vzpone in padce.

Prvi svoj višek je človeštvo brez dvoma doseglo z Mojzesom (13. stol. pred. Kr.). Na Horebu je prejel 10 zapovedi. Vključene so na kamnite plošče. Že samo to je simbolno povedano, da gre za večno resnico o nas samih in naših odnosih med seboj, do samega sebe in do Boga. Človeštvo pred tem ni dobilo niti v sanjah tako bogatega darila za urejanje medčloveških odnosov na vseh ravneh. Tudi Hamurabijev zakonik je čudovita priprava in stopnja rasti do tega viška, ki se je zgodil z Mojzesom.

Mojzesu je uspelo spoznanje celotnega človeštva, po navdihu Jahveja, ubesediti. Ni čudno, če so table desetih zapovedi varovali kot največjo svetinjo starega Izraela, ki so tako postale last in pravica celotnega človeštva.

Če gledamo različne civilizacije in plemena, vidimo, da rdeča nit poteka skozi vse kulture.

Že dejstvo, da sem človek, me določa v najbolj skrivnostnih temeljih moje narave, da delam dobro in se izogibam slabega.

Kadar človek ne sledi temu notranjemu glasu, ki mu pravimo vest, se začne izgubljati in v sebi ruši notranji mir in harmonijo. To velja za vsakega človeka v vsakem času. Ni pomembno, kaj okolje, v katerem posameznik živi, pojmuje za dobro ali slabo ... To je izrednega pomena.

Drugi in zadnji absolutni višek je človeštvo doseglo s Kristusom.

Tudi teoretično se ne more več zgoditi, kot se je že. Človek se lahko le približuje veličini in neskončni dobroti Jezusa Kristusa. Kdor tega ne prizna niti na načelni ravni, se začne vrteti v začaranem krogu napuha in narcisoizma. Malikuje zgolj naše lastno spoznanje humanizma, ki pa

ne pride dlje od »animaličnega humanizma«, absolutnega vegetarijanstva, ki je samo sebi namen in izredno militančno nastrojeno do vseh »mesojedih« ljudi.

Dobrota seveda ni neka kategorija, ki bi živela v nekih zračnih sferah sama ob sebi. Doživljamo jo le ob dobrem človeku. Dober človek je človek v pravem pomenu besede.

On je pravo uresničenje najglobljih hrepenenj v njem samem in v ljudeh okoli njega. Dobrota sama sebe utemeljuje. Brez razloga biti dober. To je vrhunec človekove morale in etike. Nobena lastnost bolj ne osrečuje človeka, kakor ravno dobrota. Ko je človek blagohoten do sebe, bližnjega, sveta in do Boga, se v njem vse bolj sproščajo nevidne sile, ki želijo luč, mir in srečo bližnjega. Sreča sočloveka postane dobremu človeku vir sreče in ga s tem dela še boljšega. Sposoben je na koncu celo odpuščati krivico, hoteti dobro vsem okoli sebe, čeprav zaradi tega sam nenehno trpi in tiho mineva, kakor sneg na pomladanskem soncu. Trpljenje tako postane najvišja izrazna oblika dobrote in ljubezni, ki sta enojajčni dvojčici. Tako lahko rečemo, da je nemogoče ločiti dobroto od ljubezni in obratno. Vedno »prihajata v paketu«, ali pa je vse skupaj eno samo veliko besedičenje - delo teme »pod krinko«. Smrt dobrote in ljubezni je zgolj govoričenje - brez konkretnih dejanj. BITI DOBER ČLOVEK za vsako ceno je pravzaprav edini vzrok, za katerega smo se rodili.

ZAKAJ BI MORAL BITI ČLOVEK DOBER, če pa se barabam boljše dogaja ... O tem tako občuteno razglablja Psalm 73. Ko želi človek odgovoriti na to vprašanje, je v zadregi. V tako temeljnih stvareh človek ostane največkrat brez besed. Težko je govoriti o svojem najglobljem bistvu, kakor da vse to presega izrazno moč naših besed in misli. Ko že misliš, da si to resnico definiral in jo ubesediti - se izmuzne iz našega dojema. Veličina človeka se pravzaprav meri ravno po tem, do kolike mere se je sposoben žrtvovati za to brezpogojno resnico in vrednoto. Jezus je brez dvoma postavil najvišje možno merilo. »Nihče nima večje ljubezni, kakor je ta, da kdo da življenje za svojega prijatelja.« Kakšno umevanje vrednote, ki se imenuje - Človek!

Dobrota je zrak in kvas življenja, ki je največje bogastvo.

Danes ima človek večkrat občutek, kakor da se hoče uveljaviti ravno nasprotno. Sile teme se bohotijo in gazijo pred sabo vse temeljno človeškega in božjega. Dobrota postaja lastnost za stare in nesposobne ljudi.

Logika kapitala in uspešnosti je začetek in konec vsakega dogajanja v svetu umetnosti, politike in gospodarstva ... Dobrota in usmiljenje nimata mesta v vsakdanjem življenju, čeprav vsi po njej hrepenimo, ko smo revni ali na sodišču. Vsak se naj znajde zase, kar je drugo ime za krajo, nihče pa ne bi rad bil okraden. Če pa je že okraden, sledi logika stare zaveze: »zob za zob, oko za oko«.

Kako hitro začutimo, če se srečamo z dobrim človekom. Ni potrebno veliko, da spregovorimo med seboj brez besed. Naše duše se srečajo na nadbesedni ravni. Duh zazveni v sozvočju dveh dobrot. Postanemo bogatejši kot ljudje. Življenje se nam zasveti v novi luči, ki jo prenesemo naprej na ljudi, s katerimi se srečujemo. Tudi sami takoj začutimo, ko smo »okuženi« z dobroto drugega. Pri dobroti se vedno znova najprej spomnim prilike o delavcih v vinogradu, ki jo pove Jezus svojim poslušalcem. Samo po smislu jo bom navedel. Natančno si jo poglej v novi zavezi, pri Mateju, 20. poglavje.

Gospodar vinograda gre najemat delavce za delo v vinogradu. S prvimi, zgodaj zjutraj, se je **točno dogovoril za plačilo. Preko dneva je začel opazati, da s temi delavci ne bo dokončal dela.** Zaradi tega gre najemat še naslednje delavce. Vsaki od teh skupin pa je rekel: »Kar je prav, vam bom dal.« Zadnja skupina je delala samo dobro uro. Nameravano delo je bilo opravljeno. Gospodar vinograda si je oddahnil. Do tu je vse lepo in prav.

Problem se začne, ko se začne izplačilo vsem delavcem.

Že vrstni red je bil presenečenje. Izplačevati začne tistim, ki so delali samo eno uro. Ko vidijo, da je dal tem enako vsoto, kakor se je dogovoril s prvimi, so si mislili, da bo njim dal tolikokrat več, kolikor več časa od zadnjih so delali. Toda ne. Dobijo enako, kakor so se zjutraj dogovorili z gospodarjem. Normalno človeško je, da se je začelo veliko negodovanje in obsojanje gospodarja ...

Gospodar povzame besedo: »Priatelj, ne delam ti krivice. Ali se nisi pogodil z menoj za en denarij? Vzemi, kar je tvojega in pojdi! Hočem pa tudi temu zadnjemu dati kakor tebi. Ali ne smem storiti s svojim, kar hočem? **ALI JE TVOJE OKO HUDOBNO, KER SEM JAZ DOBER? TAKO BODO POSLEDNJI PRVI IN PRVI POSLEDNJI.**«

Ta pripoved iz evangelija - je eden najtrših orehov za razumevanje Božje pravičnosti in dobrote. Še posebej za današnjega človeka, ko se vse gleda skozi kvantitativni vidik vsega dogajanja.

Dejansko se prvim delavcem ni zgodila krivica. Oni so »podpisali pogodbo« o višini plačila za delo. Naslednje skupine so šle na delo **samo v zaupanju in veri, da se jim bo plačalo.**

V čem je poanta te pripovedi, prilike?

Vstopimo v vlogo lastnika tega vinograda. Danes so lahko drugi primeri. Npr., da zalivamo veliko betonsko ploščo v soboto popoldne. Pripravlja se na dež, število delavcev in mešalcev za beton vse bolj kaže, da ne bodo zmogli pred nočjo. Interventno gre iskat novih delavcev in še dodaten mešalec za beton ... S skupnimi močmi jim uspe dokončati do določene ure. Kdo ima več zaslug, da je delo končano. Oni, ki so delali od začetka? Ali tisti ljudje, ki so priskočili na pomoč zadnji dve uri?! Vidimo, da se tukaj vloga vseh izenači, glede na dokončano delo. Ali ni lastnik zalite plošče enako vesel vseh delavcev?

Oziroma – pride dejansko do paradoksa, da je še posebej vesel »ZADNJIH«, ki so odločilno pripomogli, da se je delo dokončalo pravi čas. Graditelj hiše in žena imata ravno ta dan obletnico poroke. Žena še niti ne ve, da jo bo povabil na večerni ples, zaradi tega mu je tako pomembno, da je delo končano pravi čas. Žena namreč tudi izredno uživa v plesu. Pravzaprav sta se na plesu tudi spoznala in odkrila, da je ples njuna skupna strast, ki ju je mnogokrat ponesla skozi krizna in sušna obdobja njunega zakona. To je zanj najljubše darilo od moža, da preživi ta nekaj večerov v letu – v ritmu modernih in klasičnih plesov.

Tu moramo razumeti veselje tega moža, da je zvečer vse delavce enako nagradil.

Seveda pa je sedaj usodno vprašanje za mene samega. **ZAKAJ SEM JAZ DOBER?**

Lahko je biti dober, ko je vse okoli mene dobro. Lahko je dobroto vračati z dobroto. Kaj pa, ko se začnejo podtikanja, etiketiranja, ko mečejo moje bisere v blato in jih s smehom teptajo?!

To je usodno vprašanje. Ali me dobrota drugega »draži«? Postajam zaradi obilice dobrote drugega sam zakrknjen, sovražen, sumničav in terjam zase več kot mi pripada ...

ALI PA ME VEDNO ZNOVA DOBROTA DRUGEGA ČLOVEKA RAZVESELI IN NAVDUŠI, DA BOM SAM JUTRI ŠE BOLJŠI, KAKOR SEM DANES.

»To je tu vprašanje,« bi rekel današnji Hamlet. Prav zaradi tega usodnega vprašanja Jezus zaključí pripoved o delavcih v vinogradu: »Tako bodo poslednji prvi in prvi poslednji.« (Mt 20,16).

V dobroti in ljubezni ni logike, ampak je oboje brezpogojno. Še toliko bolj pa ta nelogika velja v redu Božje ljubezni in dobrote. To pa je lahko že drugo razmišljanje.

Ali samo pričakujem dobroto od drugih, ali pa drug drugega prehitevam v dobrem in dobroti? Sem zajedalec ali prinašalec dobrote v naše skupno življenje!

Jože Hrastnik, župnik

PRESEDOVANJE SLOVENIJE EU

Slovenija je v prvi polovici leta 2008 prevzela zelo pomembno in odgovorno nalogo v mednarodni skupnosti – predsedovala je Svetu EU. Vodila je skupnost, ki združuje 27 držav in slabe pol milijarde ljudi. Izkoristila je izjemno zgodovinsko priložnost, saj je bilo to prvo predsedovanje države članice iz širitve leta 2004 in prvo predsedovanje katere od slovanskih držav Svetu EU sploh. Predsedovanje je bilo za Slovenijo priznanje njenemu dosedanjemu delu, a hkrati odgovornost, saj je bilo potrebno upravičiti velika pričakovanja držav članic, ki so Sloveniji to nalogo soglasno zaupale.

Predsedovanje Svetu EU je prav gotovo bilo eno vsebinsko najbolj zahtevnih in kompleksnih nalog Slovenije po osamosvojitvi. Hkrati pa to ni bil zgolj projekt na področju evropskih zadev, ampak je bil to vseslovenski projekt.

Vrednosti, ki jo je pridobila Slovenija s svojo aktivno vlogo v času predsedovanja EU, ne bo mogoče nikoli natančno oceniti. Dejstvo pa je, da se je raven prepoznavnosti Slovenije povečala. Z uspešno izvedbo različnih dogodkov se je povečal tudi ugled Slovenije in s tem možnosti ter priložnosti za slovensko gospodarstvo. To so prvi spoznali partnerji predsedovanja. Gre za 23 slovenskih podjetij, ki so se odzvala na povabilo Vlade RS in so s svojimi izdelki ter storitvami sodelovala pri izvedbi predsedovanja. Skupna vrednost njihovih prispevkov je ocenjena na okoli pol milijona evrov.

V denarju pa je nemogoče izmeriti znanja in izkušnje, katere so bile pridobljene v pripravah in izvedbi predsedovanja. Znanje in izkušnje, pridobljene v času predsedovanja, bo morala slovenska javna uprava koristno uporabiti pri izvedbi prihodnjih izzivov, ki jih bo narekovalo članstvo v EU v prihodnjih obdobjih. Vzpostavljene socialne mreže naj bi po pričakovanjih omogočale lažje in predvsem učinkovitejše delovanje Republike Slovenije kot članice sedemindvajseterice. To znanje in izkušnje pa bo Slovenija prav gotovo delila tudi z drugimi članicami EU zadnje širitve, ki bodo Svetu EU šele predsedovale in s tistimi državami, ki se EU šele približujejo.

Program slovenskega predsedovanja Svetu EU je sprejela Vlada RS na podlagi 18-mesečnega programa predsedovanja Nemčije, Portugalske in Slovenije, pregleda podegovane agende EU in lastnih prioritarnih nalog. Predsedstvo je v programu dalo poudarek petim osrednjim temam slovenskega predsedovanja: prihodnost Unije/Lizbonska pogodba, energetska-podnebna vprašanja, Lizbonska strategija, Zahodni Balkan in medkulturni dialog.

Ob koncu predsedovanja Slovenije Svetu EU je v glavnem mogoče zaključiti, da je bil šestmesečni program ustrezno pripravljen, zastavljeni cilji pa tudi uresničljivi. Tako kot najpomembnejše ožje prednostne naloge kot tudi resorsko opredeljene prednostne naloge slovenskega predsedstva so bile uspešno opravljene.

Na spomladanskem Evropskem svetu 2008 je slovensko predsedstvo uspešno zagnalo drugo triletno obdobje prenovljene Lizbonske strategije za čas od leta 2008 do leta 2010. Z njim je bila med drugim uvedena t. i. »peta svoboščina«, to je prost pretok znanja. K temu bo pomembno prispeval tudi Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo, ki bo imel sedež v Budimpešti. Z novim triletnim ciklom so se še povečale možnosti za krepitev konkurenčnosti podjetij, zlasti malih in srednje velikih, veliko pozornosti pa je bilo namenjene tudi socialni razsežnosti Lizbonske strategije.

Prav tako je bil narejen korak naprej tudi pri reševanju podnebno-energetskih vprašanj. Dosežen je bil namreč dogovor o osnovnih načelih in časovnem okviru spre-

jemanja podnebno-energetskega zakonodajnega svežnja EU. Največji uspeh na področju energetike v času predsedovanja je dogovor o tretjem zakonodajnem svežnju za liberalizacijo trga za elektriko in zemeljski plin.

Pod slovenskim predsedstvom je Svet EU ponovno utrdil evropsko perspektivo držav Zahodnega Balkana. Sklenjena je bila vrsta stabilizacijsko-pridružitvenih sporazumov z vsemi državami regije, sproženih pa je bilo tudi več sektorskih pobud, med katerimi velja izpostaviti začetek dialoga o vizumski liberalizaciji.

V sodelovanju z evropskimi institucijami, verskimi voditelji in predstavniki civilne družbe je bila dana spodbuda k dialogu med kulturami, prepričanju in izročili v evropskem letu medkulturnega dialoga. K dolgoročnejšemu kulturnemu povezovanju je Slovenija konkretno prispevala tudi z ustanovitvijo Evro sredozemske univerze, s sedežem v Piranu.

Slovensko predsedstvo si je prizadevalo za premike naprej tudi kar zadeva Lizbonsko pogodbo, čeprav je ratifikacija pogodbe v izključni pristojnosti posameznih držav članic. Kot predsedujoča država je dala zgled in pogodbo ratificirala kot druga država članica.

Uspešno je bil izpolnjen tudi koledar dogodkov predsedovanja. Poleg dveh zasedanj Evropskega sveta so v okviru predsedovanja potekali še štirje dogodki na najvišji ravni: vrhovi EU z Japonsko, državami Latinske Amerike in Karibov, Združenimi državami Amerike ter Rusijo. Med najpomembnejše dogodke sodijo tudi organizacija 33 formalnih ministrskih svetov in 16 neformalnih ministrskih srečanj in konferenc. Glede na kraj dogodkov je bilo v Sloveniji izvedenih 287 dogodkov, v Bruslju 3455 dogodkov, 4252 dogodkov pa je bilo izvedenih drugod po svetu.

Čeprav še niso znane končne številke, naj bi bilo predsedovanje po trenutni oceni izpeljano v finančnih okvirih, kot so bili načrtani (dobrih 62 milijonov evrov za obdobje od leta 2005 do leta 2008).

Če še enkrat povzamem. Predsedovanje Slovenije EU je pomenilo izvrstno priložnost za povečanje prepoznavnosti Slovenije v EU in širšem mednarodnem prostoru. Hkrati pa je bila to tudi dobra priložnost za spodbujanje dodatnega zanimanja domače javnosti za evropske teme in delovanje inštitucij EU. Splošna ocena predsedovanja je, da smo se zelo izkazali kot dobri organizatorji in gostoljubni domačini, da pa bi lahko na vsebinskem področju postorili še kaj več.

Za Slovenijo je predsedovanje Svetu EU prevzela Francija. Pred njo, celotno EU in vsemi državami sveta je zelo zahtevna naloga, kako čim prej iz finančne in gospodarske krize, ki sta zajeli ves svet. Čeprav gospodarske napovedi za bližnje prihodnje obdobje niso najboljše, je pred nami čas, ko si bomo za naslednje leto izrekli želje in pričakovanja. Zato naj končam z željo po sreči, zdravju in razumevanju ter prijaznostjo med ljudmi v letu 2009.

Ljubo Gerič,
poslanec Državnega zbora Republike Slovenije

KDO ZASTOPA INTERESE STAREJŠIH?

Ko sem bil naprošen, da napišem kratek prispevek o vlogi sedmih poslancev DeSUS v slovenskem Državnem zboru, sem se seveda takoj spomnil določila iz Ustave Republike Slovenije, ki govori, da smo poslanci »predstavniki vsega ljudstva in nismo vezani na kakršna koli navodila«. To je pomembno poudariti predvsem iz naslednjih razlogov:

1. Nekateri stranke bi si rade izvoljene poslanke(ce) predredile, kot da so zgolj izvajalci strankarske politike ali celo politike strankarskih vodstev.
2. Nekateri menijo, da bi morali zastopati predvsem interese lokalnih okolij, kjer smo bili izvoljeni.
3. Nekateri so pa tudi prepričani, da naj zastopamo predvsem interese posameznih socialnih slojev, na primer (v SMS ali DeSUS) mladih ali upokojenih.

Poslanci Poslanske skupine DeSUS se v preteklem mandatu s takšnimi stališči nismo strinjali. Od tod tudi nekaj »nesporazumov« ob posameznih dilemah, ki pa smo jih le znali razrešiti. Tudi »novi poslanci« menimo, da svojih interesov in področij delovanja ne smemo preveč zožiti. Zlasti zato ne, ker nas je sedaj več, imamo več moči in tudi večjo odgovornost.

Čeprav so blaginja države, socialna varnost in za vse dostopno zdravstvo v ospredju naših razmišljanj, je jasno: vse to je mogoče šele, če imamo zdravo in dobro gospodarstvo, racionalno, učinkovito in ne preveč potratno državo ter takšno družbeno in naravno okolje, ki omogoča več kot le »preživetje«. Imamo željo in pravico do kvalitetnega življenja.

Pri tem smo soodvisni. Različni socialni sloji, ljudje različne duhovnosti, različnih generacij in tako dalje. Te soodvisnosti se moramo zavedati tako, da se zaradi svojih razlik ne izključujemo, pač pa vzajemno in solidarno spoštujemo. To je še zlasti pomembno razumeti takrat, ko iščemo nove rešitve. Trenutno na primer glede razprave o dodatkih za tiste, ki prejemajo najnižje pokojnine, in dopolnitve pokojninske zakonodaje. Ne morem razumeti, da dodatku (socialnemu, ne gre za pokojnine) upokojencem, ki prejemajo 200, 300 ali 400 €, oporekajo tisti, katerih pokojnine znašajo 1000, 1500 in več evrov, češ da so oni pač bolj izobraženi, da so več prispevali. Mnogokrat so bili to nekdanji direktorji, ki niso uspeli zagotoviti, da bi tudi »njihovi« delavci imeli večje plače in bi lahko več prispevali v pokojninsko blagajno ter sedaj prejemali višje pokojnine.

Slabo razumem tudi tiste, ki nasprotujejo temu, da bi nižje pokojnine rasle hitreje od najvišjih, vsaj tako dolgo, da bodo presegle prag revščine. Zdi se, da nekateri zelo radi govorijo o solidarnosti, v vsakdanjem življenju pa jim to ne gre od rok.

Solidaren je treba biti tudi z zaposlenimi, ki dobivajo včasih skrajno slabo plačilo, in z mladimi, ki bodo nekoč

prevzeli našo vlogo. Tako si moramo biti na jasnem, da so pokojnine res odvisne od naših plačanih prispevkov, a tudi od dela sedaj aktivne generacije ter od solidarnosti, kadar je to potrebno.

A sedem poslancev DeSUS-a ni edini naslov, kamor je možno pošiljati zahteve, pričakovanja ali kritiko, kadar nismo zadovoljni. Enako odgovornost za razvoj in kvalitetno življenje, tudi starejših, nosijo vse poslanke in poslanci. V zagovarjanju pravic starejših, pri čemer smo poslanci DeSUS-a pač najglasnejši, pa nam morajo biti v pomoč tudi društva upokojencev in Zveza društev upokojencev Slovenije. Poslanci si tega sodelovanja želimo, saj lahko le tako pobliže spoznamo vaše interese, potrebe, zahteve. Le tako lahko tudi preverimo vašo podporo za delo v parlamentu. Upamo seveda, da naše delo poznate, ga spremljate in da ga boste znali pravično oceniti.

Sedem poslancev DeSUS-a pa v tem času, ko veliko govorimo o poračunu in uskladitvi pokojnin, o dodatku in spreminjanju pokojninske zakonodaje, želi vsem Slovenkam in Slovencem predvsem, da bi čim prej izšli iz krize, da bi živeli v zdravem in solidarnem okolju, ki ga lahko zagotovi le dobro gospodarstvo!

Preživite lepe praznike in vztrajajte v prizadevanjih za dolgo, lepo in srečno življenje!

Vili Rezman,
poslanec Poslanske skupine DeSUS

IZOBRAZBA NI NUJNO POVEZANA Z MORALNIMI VREDNOTAMI

Pred volitvami vselej razmišljamo, komu bomo dali svoj glas. Vsakdo išče »idealno« politično stranko. Take žal ni, saj vsaka združuje preveč med seboj različnih ljudi. Kakor povsod v življenju! Z neudeležbo volitev pa žal prepustiš odločitve tistim, ki gredo volit, zato se potem ne smeš hudovati nad izvoljenimi. Najbolj preprosto se je odločiti, da ne greš na volitve in s tem protestirati zoper politiko, a s takšno potezo nehoti koristiš drugim ... Na nedavnih volitvah so, kot vemo, zmagali »levi«. Ali ni vse to čudno – levi, pa desni, in spet levi ... Na koncu njihovih mandatov pa smo skoraj vselej razočarani. Bomo tokrat zadovoljni?

Moja babica se z velikim zadovoljstvom vedno znova spominja »ZLATIH CAJTOV KOMUNIZMA«, ko si je menda vsak revež lahko zgradil svoj dom. Banke so nudile ugodne kredite, služb je bilo na pretek, in še in še ... Intelektualci pa se komunizma ne spominjajo prav radi. Učenost ni bila prioriteta komunistov. Ponavadi so »ŠNEL KURZI« kar zadostovali. Tako so na primer leta 1958 v Mariboru ukinili klasično gimnazijo, in to prav tistega leta, ko je le-ta praznovala 200-letnico obstoja. Ukinjena je bila tako kot drugje po Sloveniji, zato ker v obdobju enoumja humanistična inteligenca ni bila dobrodošla. Kar štiri desetletja so morala miniti, da so novejša spremembe šolskih programov odprle možnosti za obnav-

ljanje trajnih humanističnih vrednot. Vsi namreč vemo, da prav klasične gimnazije nudijo najširšo izobrazbo in v zgodovinskem spominu slovenskega naroda še vedno živi kot najzahtevnejša gimnazija.

Danes nam vlada demokracija (njeni zametki segajo v čas antike) in moramo priznati, da se je na področju izobraževanja ogromno premaknilo. Vsi se zavedamo, da je izobrazba vse bolj pomembna. Mnogi celo predvidevajo, da se bo kmalu obseg znanja pomnožil za več kot tridesetkrat od takrat, ko bomo vstopili v šolo, do takrat, ko jo bomo zapustili. Voditelji Evropske zveze pogosto govorijo o tem, da naša družba temelji na izobrazbi. Višjo izobrazbo si pridobimo, širše so naše poklicne možnosti, pa tudi naš pogled na svet bo segal dlje. Kljub vsem predvidevanjem, nejasnostim in celo prenatrpanosti učnega programa, je zelo pomembno, da se namesto na konkretno znanje in spretnosti v šoli osredotočimo bolj na razvijanje sposobnosti učenja, reševanja problemov ter zaupanja v lastne sposobnosti. Le tako bomo kos izzivom, ki jih prinaša prihodnost.

Vse več govora je o vrtcih in šolah (osnovnih in srednjih), ki naj bodo otrokom čim bolj dostopne in prijazne. V vseh obdobjih človeštva so si učitelji in vzgojitelji prizadevali pomagati otrokom in mladim na poti k zrelejšemu in samostojnejšemu življenju. Že najmlajšim poskušajo dopovedati, da je potrebno do učenja razvijati pozitiven odnos, saj sta znanje in izobrazba veliki dobrini, ki nam omogočata polnejše in bogatejše življenje.

Poleg mnogih novosti, ki jih prinašajo vedno nove šolske reforme, je v zadnjem času največ govora o verskem oziroma religijskem pouku. V večini evropskih držav je religijski pouk že dolgo del izobraževalnega sistema. Tudi pri nas se religija kot predmet vse bolj uveljavlja, kar pa seveda ni isto kot verouk. Težko si namreč predstavljamo nekoga, ki bi poučeval o vseh svetovnih religijah, ne bi pa otrokom znal odgovoriti, če sam veruje ali ne.

Slovenija velja seveda za katoliško državo, je pa prav, da vemo nekaj malega tudi o novi dobi ali NEW AGE, ki prodira tudi v našo deželo. New age ima veliko teozofskih prvin in je mešanica hinduizma, budizma, spiritizma in zahodnega okultizma. Zanj so med drugim značilna naslednja prepričanja; bog je neosebna moč, ljudje so v smislu panteizma oziroma monizma le del božanskega, odrešenje je doživetje božanskega razsvetljenstva s pomočjo različnih tehnik in obredov ...

V zgodovini šolstva je bilo že več iskanj, poskusov, pedagoških naporov in teorij v želji, da bi učencem pomagali pri zdravi telesni, intelektualni, poklicni in strokovni rasti. Eden takšnih poskusov je tudi ustanovitev Waldorfskih vrtcev in šol (New age skupnost), ki temeljijo na ANTROPOZOFIJI (človeška modrost). Če so v teh šolah dosegli kakšne posebne pedagoške dosežke, naj seveda odločajo strokovnjaki, ta čas pa se raje poglobimo v že uveljavljene učne teze in prvine, ki naj imajo krščansko podlago ali pa tudi ne.

Veselim se znanj, ki bodo polnila glave še v nadaljnjem življenju. Da se lahko učimo, je namreč srečno na-

ključje, ne pa breme! Seveda pa pri tem ne pretiravajmo, da ne bomo prikrajšani za »enajsto šolo pod mostom«, kot pravi pisatelj Ivan Cankar.

Ob vseh možnostih izobraževanja in učenosti, ki jih nudi demokracija, pa žal marsikdo ne ve, kaj so to moralne vrednote. Prav pomanjkanje srčne omike je izraz duhovnega obubožanja in očitno znamenje notranje revščine tolikih ljudi našega časa. Kaže se v skrajnem samoljubju, pohlepnosti, grabežljivosti, brezčutnosti, neodgovornosti, surovosti, napadalnosti ...

Vsi skupaj se potrudimo biti boljši in naše življenje bo lepše. K izobrazbi namreč ne spada le tisto, kar človek ve in zna, ampak vse tisto, kar človek je.

Patricija Majcen, študentka

NAŠE ZDRAVJE

KLINIČNI ODDELEK ZA ONKOLOGIJO V UNIVERZITETNEM KLINIČNEM CENTRU MARIBOR

V UKC Maribor že veliko let uspešno poteka visoko strokovno onkološko zdravljenje tako na področju kirurške dejavnosti kot onkološke internistične dejavnosti. Na področju kirurških služb in področja kirurgije vratu se naši strokovnjaki neprekinjeno izpopolnjujejo doma in v tujini za opravljanje vrhunskih kirurških posegov. Zavedati se moramo, da je onkološka kirurgija nekaj povsem drugega kot kirurgija nerakastih bolezni. Lahko rečemo, da je v bistvu nadgradnja klasične kirurgije. Glede zdravljenja takšnih bolnikov se v zadnjih letih vedno bolj uveljavlja princip interdisciplinarnega, multimodalnega načina zdravljenja. To pomeni, da je v sam diagnostično terapevtski postopek že od začetka zdravljenja vključenih več specialistov, ki skupaj pripravljajo za posameznega bolnika prilagojeno strategijo zdravljenja.

Število onkoloških bolnikov, ki jih v našem UKC operiramo, raste iz leta v leto. Lani smo pri teh bolnikih opravili 1.785 kirurških posegov, ob tem pa je bilo izvedeno še 658 posegov na področju onkološke internistične dejavnosti (kemoterapije, zdravljenje z biološkimi zdravili itd.).

V UKC Maribor želimo izvajati kompletno onkološko dejavnost, kar pomeni, da bi kirurškemu in v določenih segmentih že izvajanemu internistično-onkološkemu načinu zdravljenja dodali še prepotrebno radioterapijo in dopolnili dejavnost internistične onkologije. Zavedati se moramo, da pri velikem številu rakastih obolenj pomeni obsevalna terapija najboljši način zdravljenja in to bi želeli zagotoviti tudi našim bolnikom. Sedaj takšne bolnike preusmerjamo na Onkološki inštitut v Ljubljano, kar pa za bolnike, ki so že prizadeti zaradi osnovne bolezni, pomeni dodaten velik napor. Za bolnike iz severovzhodne Slovenije bi to prav gotovo pomenilo dvig kakovosti, gledano s strokovnega vidika, kakor tudi širše iz vidika zagotavljanja osnovnega principa kakovosti življenja. To pomeni, da bomo z uvedbo kompletne onkološke dejavnosti v Mariboru in ustanovitvijo Oddelka za onkologijo tudi na tem področju prijaznejši do bolnikov. Našim pacientom bomo s tem omogočili kom-

pletno onkološko dejavnost, odlične pogoje za zdravljenje rakastih bolezni in jim prihranili številne napore prevoze na Onkološki inštitut v Ljubljano. To pomeni dvig kakovosti, gledano iz ozko strokovnega vidika, kakor tudi iz vidika zagotavljanja osnovnega principa - kakovosti življenja onkološkega bolnika.

Teleterapija ali zdravljenje z obsevanjem predstavlja učinkovit način zdravljenja bolnikov z rakom. Po strokovnih priporočilih naj bi se z obsevanjem zdravilo 50 % ali več vseh bolnikov, ki zbolijo za rakom. Zdravljenje z obsevanjem poteka z napravami pospeševalniki oz. megavoltnimi obsevalniki, ki morajo biti nameščeni v posebnih prostorih. Univerzitetni klinični center Maribor nima tovrstnih naprav – obsevalnikov, niti prostorov – objekta, zato je vezan na izvajanje storitev obsevanj rakastih obolenj na Onkološki inštitut v Ljubljani, ki je trenutno edina zdravstvena ustanova v Republiki Sloveniji, ki v svoji organizacijski strukturi vključuje Oddelek za radioterapijo s pripadajočimi napravami in sistemi za pripravo, načrtovanje, izvajanje in kontrolo kakovosti obsevanja z ionizirajočim sevanjem. Investicija za izgradnjo stavbe in nabavo opreme Odseka za radioterapijo, ki bo v okviru Oddelka za onkologijo UKC Maribor sinhronizirana s tovrstnimi kapacitetami v okviru Slovenije, t. j. z Onkološkim inštitutom v Ljubljani.

Zdravljenje s kemoterapijo in tarčnimi zdravili, ki zajema področje internistične onkologije, se v UKC Maribor že vrši na določenih oddelkih (ginekologija, kirurgija raka dojke, hematologija, abdominalna kirurgija skupno z oddelkom za radiologijo). Glede na vztrajno rast incidence nekaterih malignomov, pri katerih je v do 80 % primerov indicirano tudi dodatno onkološko zdravljenje, bo v UKC Maribor potrebno dejavnost internistične onkologije čim prej formalizirati.

Prostori za to so na voljo. Obstoječi kadrovskega potencial bo potrebno dopolniti. V ta namen že poteka edukacija kadrov.

Analiza potrebe po izgradnji stavbe, vključno z nabavo opreme Odseka za radioterapijo v okviru Oddelka za onkologijo UKC Maribor je izdelal Onkološki inštitut Ljubljana in je bila podana aprila 2007 v ekspertizi »Osutek razvoja teleradioterapevtske dejavnosti v Mariboru«. Razlogi za investicijo, t.j. izgradnjo in organizacijo teleradioterapevtske dejavnosti v Mariboru, so naslednji:

- povečanje deleža zdravljenja rakastih obolenj z obsevanjem,
- zmanjšanje čakalnih dob na obsevanje in kemoterapijo,
- prostorske danosti Sektorja radioterapije pri Onkološkem inštitutu v Ljubljani, ki omejuje število bunkerjev na osem, kar onemogoča nadaljnjo širitev teleradioterapevtskih obsevalnih zmogljivosti na območju Onkološkega inštituta v Ljubljani,
- udobnejše zdravljenje bolnikov iz severovzhodnega dela Slovenije z občutno krajšimi prevozi na zdravljenje ali hospitalizacijo bližje domu (tretjina vseh obsevanih bolnikov je iz SV dela Slovenije),
- organizacija visokošolskega študijskega programa medicine v okviru Medicinske fakultete Univerze v Mariboru.

Že dalj časa imamo izdelane načrte in kompletno dokumentacijo za ustanovitev onkološkega oddelka, prav tako stavbe kamor bi namestili obsevalne naprave. Izdelani so tudi kadrovskega normativi.

Sedaj je treba samo doreči sistem financiranja. O točno določenem časovnem intervalu dokončne izgradnje stavbe za

obsevalno terapijo težko govorimo, ker je potrebno za umešitev obsevalnikov izvesti izgradnjo stavbe po posebnih pogojih. Z aktivnostmi bi radi pričeli čim prej, tako da bomo v najkrajšem možnem času (morda že v dveh letih) lahko v UKC Mariboru nudili kompletno onkološko zdravljenje.

Vsekakor lahko trdimo, da bo z dokončanjem Onkološkega oddelka v UKC Maribor v veliki meri rešen problem zdravljenja onkoloških bolnikov tudi na državnem nivoju, saj bo na ta način lahko bolj dosegljivo in ažurno kot je danes. To pomeni, da bomo z uvedbo kompletne onkološke dejavnosti v Mariboru in ustanovitvijo Oddelka za onkologijo tudi na tem področju prijaznejši do bolnikov. Odprla se bosta tudi prepotrebna prostor in čas, ki sta nujno potrebna za lastno raziskovanje in razvoj na tem področju.

Prim. Gregor Pivec, dr. med.,
direktor UKC Maribor

PRVI OPOZORILNI ZNAKI RAKA NA PREBAVILIH

Tema, ki jo je predlagal urednik, je vedno in vse bolj aktualna. Raka na prebavilih je veliko, na nekaterih delih (črevo, danka) je v porastu. Naj za prvi vtis navedem nekaj števil. Za rakom na požiralniku zbolijo letno v Sloveniji okoli 90 ljudi, okoli 500 jih zbolijo za rakom na želodcu, za rakom na debelem črevesu okoli 1100 in število še raste. Najmanj je raka na tankem črevesu, okoli 20 primerov.

Res je, da je prebavna cev zelo dolga, 6–8 m (vse od ust do zadnjika) in jo danes vse bolj obremenjujemo s preobilno, energetsko koncentrirano, premastno hrano, rdečim mesom, z veliko količino škodljivih snovi (preslana hrana, dimljena hrana, umetni dodatki - vse za lepši videz hrane in večjo prodajo, konzervansi in podobno). K temu v veliki meri doprinese nezdrav način življenja - s premalo gibanja, zaradi česar se nevarni razgradnji produkti in strupi dalj časa zadržujejo v prebavilih, s kajenjem in pretiranim uživanjem alkohola, kar vse vzpodbuja rakaste spremembe. Prehrana s premalo svežega sadja in zelenjave po drugi strani siromašči obrambno sposobnost prebavil. Tudi hitro in stresno življenje pomaga k hitrejši maligni alteraciji (prek živčnih povezav in hormonov, povečane kisline, razjed na želodcu in drugih delih prebavil).

Znakov, ki kažejo na možnost raka na prebavilih, je kar veliko. Nekaj je takih, ki govorijo v prid določenemu predelu prebavne cevi, nekaj je takih, ki jih najdemo pri vseh. Vendar so prav prvi znaki zelo nespecifični, nejasni in so pogosti prav pri povsem nenevarnih boleznih. Poglejmo si nekaj znakov, ki bi jih lahko sami opazili pri pojavu rakaste tvorbe na določenem predelu prebavil.

Začetni del prebavne cevi je požiralnik. Če se pojavi zločesta tvorba na tem, okoli 25 cm dolgem delu prebavne cevi, se zna kot prvi znak pojaviti motnja v požiranju. Najprej pri požiranju trde hrane, kasneje tudi pri požiranju tekoče hrane. Ob tem se lahko pojavi bolečina, zatekanje hrane nazaj ali pa trdovraten kašelj. Lahko se pojavi hripavost ali pa otipljemo povečano bezgavko na vratu ali pod pazduho. Temu je običajno pridruženo še hujšanje.

Znaki raka na želodcu so še bolj neznčilni in so povsem enaki težavam, ki so prisotne pri vnetju sluznice želodca ali razjedah. Pojavlja se napetost, spahovanje, občutek teže v žlički, blaga bolečina. Pridruženo je lahko hujšanje. Težave

trajajo dlje kot običajno in zdravila jih ne umirijo. Lahko se pojavi blaga slabokrvnost in še kaj.

V tankem črevesu, ki povezuje želodec in debelo črevo in se začne z dvanajstnikom, je še najmanj rakastih sprememb, čeprav je dolgo 6–7 m. Ta del je bolj dovzeten za druge motnje. Zato preskočimo kar na debelo črevo, kjer je raka največ, čeprav gre za samo okoli 1.5 m prebavne cevi. Tudi tukaj nas čaka presenečenje – zgodnji znaki raka tega predela so še kako neznaki. Mnogo bolnikov je dolgo brez težav, saj se rak razvija zelo počasi, tako da mine več let do pojava znakov. Ali povedano drugače – veliko povsem zdravih ljudi išče pomoč zaradi težav, kot so občasne bolečine v trebuhu, motnje v odvajanju blata ali ker so opazili kri v blatu, torej znakov, ki bi lahko bili sumljivi tudi za raka. Opazimo lahko hujšanje, splošno slabo počutje, občutek nepopolne izpraznitve, slabokrvnost. Včasih opazimo kri v blatu. Lahko pride do zapore črevesa ali le do stanjšane blata ...

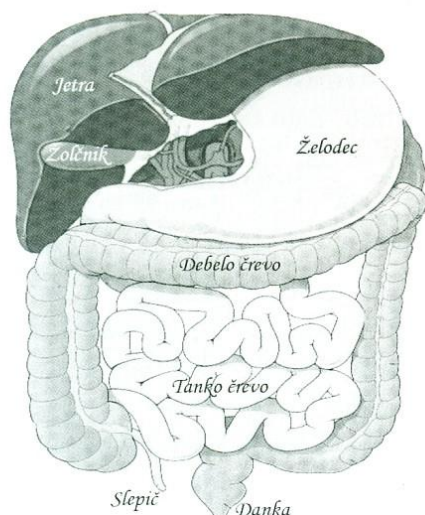
Rak debelega črevesa in danke predstavlja med vsemi raki drugo najpogostejšo obliko novoodkrite rakave bolezni pri obeh spolih. Njegova pojavnost vztrajno narašča iz leta v leto. Opazili pa so posebnost: 90 % tega raka se razvije iz prej nastalih polipov. Vemo tudi, da je čas, ko se polipi spremenijo v rakaste, dokaj dolg, 8–10 let. Opazili so še, da najpogostejši polipi, adenomi, pogosto prikrito krvavijo, predvsem oni, večji od 2 cm. To je krvavitev, ki je ne vidimo. Zaznamo jo le z občutljivo imunokemično analizo. In tukaj se nam odpira okence za posredovanje. Dosedanji podatki so namreč zaskrbljujoči. Potrjujejo, da je več kot 80 % bolnikov z rakom na debelem črevesu odkritih, ko se je rak razširil iz črevesne stene v bezgavke. Z iskanjem prikritih krvi v blatu pa lahko posumimo na možnost razvoja raka že pri povsem zdravih ljudeh.

In prav letos je v Sloveniji stekel program, ki so ga poimenovali »Svit«. Namenjen je zgodnjemu odkrivanju in zdravljenju predrakavih sprememb in raka na debelem črevesu in danki. Vabila za sodelovanje v programu bodo prejele vsako drugo leto vse osebe obeh spolov, stare od 50 do 69 let.

Kaj svetovati ob tako neznaki znakih raka na prebavilih?

1. Z dobrim opisom svojih opažanj se posvetujte s svojim zdravnikom. Skupaj z njegovim vedenjem in izkušnjami ter morebitnimi dodatnimi preiskavami boste težavo poimenovali.
2. Redno sodelujte v pravkar začetem programu »Svit«.

Franc Beigot, dr. med. spec.

NAROČANJE V AMBULANTI DRUŽINSKE MEDICINE

Spoštovani, letos bi vam rada pojasnila nekaj argumentov ZA in PROTI naročanju v splošni ambulanti.

Pred enim letom sva s sestro Benjamina vpeljali sistem naročanja z željo, da bi pacienti čim manj čakali v čakalnici.

Po enem letu sem se odločila, da ta sistem opustim kljub priporočilom ZZZS. Način in narava dela v splošni ambulanti je specifična in neprimerljiva z drugimi medicinskimi specializacijami. Predstavljamo prvi stik pacientov z zdravstveno službo, kar pomeni, da moramo biti takoj dostopni, kar je v nasprotju z naročanjem in čakalno dobo – tudi nekaj dni je pri akutnih obiskih nedopustno.

Čakalna doba pa je neizogibna, če naročamo paciente vsakih 15 minut. Čas, ki ga družinski zdravniki povprečno uspemo nameniti pacientu, je 7 minut. Problem nastopi, ker za prve akutne preglede ne moremo vedeti in predvideti, kakšne narave bo obisk in koliko časa bo trajal. Zato je nemogoče pričakovati, da se bomo držali urnika naročanja, saj je veliko prvih obiskov, nujnih pregledov, ki povzročijo zamik pri naročanju. Posledica tega je, da pacienti z akutno boleznijo še dalj časa čakajo kot v sistemu brez naročanja, saj imajo prednost naročeni pacienti. Skratka, vsi si želimo tekoče delo in čim manj čakanja.

Žal je v splošni ambulanti idealni sistem nemogoč. Zato vam v dobro vseh svetujem, da vsi, ki potrebujete nujni pregled, pridete čim prej, ker tako lahko vsaj približno napovemo, koliko bo dnevna čakalna doba. Dopustno je tudi, da zjutraj pokličete po telefonu in se najavite za isti dan. V bistvu je to neke vrste dnevno naročanje, ki pa omogoča vsem akutnim pacientom, da isti dan pridejo do zdravnika.

Velik problem predstavlja tudi telefon. Sestra Benjamina ima dve delovni mesti, razen svojega prostora tudi sobo za preveze in posege. Nemogoče je, da je vedno dosegljiva po telefonu, kar razumljivo predstavlja velik problem in nezadovoljstvo.

Naslednji problem predstavljajo nujni hišni obiski med delovnim časom, ki seveda povzročajo čakanje preostalih pacientov v ambulanti. Zato se trudim, da vse odložljive obiske opravljam po ambulantnem času ali v terek dopoldne. Razumljivo pa obstajajo tudi stanja, ki jih ne moremo odložiti na kasnejši čas in je potrebno hišni obisk opraviti takoj.

Jasno je, da smo ljudje različni in imamo drugačne poglede in mnenja. Vsi ne moremo biti vedno zadovoljni. Zato je tudi marsikdo razočaran, da smo ukinili naročanje.

Upam, da sem pojasnila, zakaj v našem kraju sistem naročanja ni uspel.

Nekaj besed bi rada namenila še uporabi dežurne službe in nujne medicinske pomoči v času, ko je ambulanta zaprta. Seveda ostaja primarno želja, da se čim več težav rešuje pri osebnem zdravniku, ki ima najbolj celovit vpogled v bolnikovo zdravstveno stanje.

Če nastopi neodložljiva akutna težava, je pristojna dežurna služba v UKC Maribor. V dežurni službi opravljamo samo preglede akutnih težav, premoščamo samo čas do dela osebnega zdravnika. Zato je seveda zaželeno, da z odložljivimi nenujnimi težavami počakate osebnega zdravnika. Za vse neodložljive težave pa imamo organizirano 24-urno dežurno službo.

Za zaključek bi rada povedala še, da se bomo še naprej trudili, da izpeljemo delo v ambulanti kar se da tekoče in vam nudili kar sedla kvalitetno obravnavo.

Metka Fišer Zobovič, dr. med., spec.

ZDRAV NAČIN ŽIVLJENJA IN PREPREČEVANJE SRČNO-ŽILNIH OBOLENJ

Patronažna medicinska sestra med vsem ostalim delovanjem in nalogami izvaja preventivno dejavnost, tako pri posamezniku in družinah kakor tudi v lokalni skupnosti.

Zato je ta medij ena izmed priložnosti za izvajanje preventivnega delovanja patronažne medicinske sestre v lokalni skupnosti v Lovrencu na Pohorju.

Pri svojem vsakodnevnem delovanju v lokalni skupnosti, pa tudi po statističnih podatkih, ugotavljamo, da so, kakor povsod v razvitejšem svetu, tudi v naši lokalni skupnosti v porastu bolezni srca in ožilja. Le-te se pri starejši populaciji kažejo z zelo težkimi oblikami bolezni in invalidnosti, ki ne prizadenejo samo posameznika, temveč celotno družino, kakor tudi celotno družbo.

Pri mlajših generacijah obolevnost srca in ožilja ni tako izrazita, vendar se starostna meja obolelih zaskrbljujoče znižuje, zlasti v zadnjih letih.

Pri mlajših in starejših generacijah pogosto opažamo, da živijo zelo nezdravo, kar se izraža kot debelost, razne razvade (pitje alkoholnih pijač in kajenje), neredno spanje, premalo gibanja in stresno življenje. Na žalost včasih izbruhne bolezen tudi pri posamezniku, ki se trudi čim bolj zdravo živeti, vendar je takih primerov veliko manj. Vsi zgoraj naštetih kazalci so zanesljivo negativni dejavniki, katerih posledica so v veliki večini lahko bolezni srca in ožilja.

Ne želim vas moriti z dolgimi dietami, temveč želim potrkat na dušo vsakega posameznika in opozoriti, da je moje zdravje moja skrb, kakor tudi, da je vaše zdravje vaša skrb!

Zamenjajte nezdrav način življenja z bolj zdravim!

- Poskušajte se redno prehranjevati z obroki, ki bodo vsebovali veliko zelenjave in sadja, balastnih snovi, nemastno meso, čim več ribjega mesa ter čim manj maščob in sladkarij!
- Poskušajte shujšati, če imate prekomerno telesno težo!
- Poskušajte opustiti razvade, kot so kajenje in pitje alkoholnih pijač!
- Poskrbite za redno gibanje oziroma lagodno hojo vsak dan vsaj 2 km!
- Poskrbite za dovolj spanja, torej zvečer pravočasno izklopite računalnik in televizor!
- Naučite se premagovati stres, kajti povsem izogniti se mu ne morete!
- Redno kontrolirajte vrednosti holesterola v krvi, krvni sladkor ter krvni pritisk!
- V primeru povišanja enega od teh parametrov obiščite svojega osebnega zdravnika, upoštevajte njegova navodila in se držite diete, še posebej je nujno redno izvajanje terapije!
- Redno obiskujte osebnega zdravnika in mu iskreno zapajte vse svoje težave!
- Če zdravnik meni, da je potrebna obravnava pri specialistu, čim prej opravite pregled tudi pri njem in upoštevajte njegova navodila!

Za bolnike, ki so že oboleli, je zelo pomembno, da vzdržujejo in izboljšujejo svoje zdravstveno stanje ter čim bolj aktivno sodelujejo pri rehabilitaciji. Seveda morajo biti pod rednim zdravniškim nadzorom. Vsem še zdravim varovancem, ki živijo nezdravo, pa svetujem, da razmislijo o svojem načinu življenja, ki je pri nekaterih že zelo nevaren in le vprašanje časa je, kdaj bo bolezen izbruhnila. Zato apeliram na njih, da spremenijo svoj stil življenja!

V preteklosti je bilo srčno-žilnih obolenj zelo malo. Verjetno predvsem zato, ker so se ljudje v preteklosti veliko več gibal (ni bilo avtomobilov in so hodili peš) in fizično delali (porabili so kalorije), jedli pa zelo pusto in nemastno hrano (meso enkrat tedensko), stresnega življenja skoraj ni bilo. Zato iz tega sledi, da se je potrebno iz izkušenj nekaj naučiti in se približati načinu življenja naših prednikov. Na tak način bomo preprečili marsikatero obolenje, ne le bolezni srca in ožilja! Preprosto je, živeti moramo aktivno (hoja, tek), jesti kvalitetno hrano (brez maščob in sladkorja), upoštevati naraven bioritem (dovolj spanja), stres pa obvladovati z različnimi tehnikami sproščanja!

Vse lepo, največ pa zdravja v prihajajočem letu 2009, vam želi vaša patronažna medicinska sestra Danica Hriberšek!

90-LETNICO JE PRAZNOVALA

Ana Koper, rojena 23. 3. 1918. leta v Lovrencu na Pohorju, je mladost preživela pri Faku. Leta 1944 se je poročila s Francem Koprom, ki je živel v Gaju, s katerim sta se preselila k Beleju. Tam sta se rodila Franc in Dušan. Pred poroko je najprej, takoj po končani osnovni šoli, delala kot varuška pri družini Vaner (Kašner). Nato je bila še kot sobarica pri Kvacu in med drugo svetovno vojno še kot sobarica pri grofici Fišer na Klopnem vrhu. Ker je hitro ovdovela, otroka pa sta bila še majhna, se je preživljala z dninarskim delom na kmetijah. Leta 1956 se je zaposlila kot snažilka v Osnovni šoli Lovrenc na Pohorju, kjer je ostala vse do upokojitve leta 1973. Danes živi sama v upokojenskem bloku v Lovrencu na Pohorju. Za njo skrbijo sin Franc z ženo Almiro ter vnukinji in vnuk. Letošnji slavljenki želimo še veliko srečnih, predvsem pa zdravih dni.

Vse najboljše in veliko zdravja želimo tudi vsem, ki imajo nad 90 let in smo jim že čestitali.

Za uredništvo DF

En dan med dopustom v Izoli v hotelu Delfin smo imeli tudi izlet v mesto Koper, in sicer v Vinakoper, kjer smo si ogledali vinsko klet. Videli smo ogromne kletne prostore in tudi 80.000-litrski hrastov sod. Proizvodnja pa povprečno letno znaša 4 milijone litrov vina. Predstavnica Vinakoper nam je pripravila čudovito razlago. Na koncu smo imeli tudi degustacijo vin. Od mnogih vrst vin, ki jih imajo v kleti, smo poskusili rdeče vino refošk in belo vino malvazijo. Zelo kvaliteten je refošk. Poslovili smo se in dejali: »Se bomo še videli.«

Po ogledu vinske kleti Vinakoper smo si s krožno vožnjo ogledali še mesto Koper in se nato vrnili nazaj v Izolo v hotel Delfin. Vseh udeležencev je bilo na izletu okrog 76. Vsi so pa dejali, da je bilo na izletu prečudovito.

Jožef Javornik

POT IZLETA IN 7-DNEVNO BIVANJE V IZOLI V HOTELU DELFIN

Ko smo bili že vsi na avtobusu zbrani in smo se peljali po Dravski dolini navzdol v smeri proti Mariboru, je izletnike pozdravil organizacijski vodja skupine A Jožef Javornik, s temi besedami: »Pozdravljam vas v avgustovskem jutru (bilo je 24. avgusta 2008), ko se peljemo po Dravski dolini navzdol in ko odhajamo na 7-dnevno bivanje ob morju v Izolo v hotel Delfin. Saj odhajamo zato, da spremenimo za nekaj časa okolje in da odložimo za nekaj dni skrbi, da se odpočijemo in nakopamo, pa tudi naplavamo ter naužijemo obmorskega zraka, ki je bogat z jodom. In tudi zato, da nam za nekaj časa ni potrebno kuhati in razmišljati, kaj bi kuhali, kaj bi v trgovini nabavljali ter kaj bi doma delali.«

Pravi dopust je le, če se človek odloči in za nekaj časa gre na morje ali v planine ali v kopališča ali kam drugam. Če pa človek koristi dopust doma, potem na vsakem koraku vidi, da je potrebno postoriti to ali ono.

Veliko smo od morja in hotela Delfin pričakovali, kar se nam je tudi izpolnilo. Imeli smo lepo vreme vse dneve našega bivanja ob morju, dobro kuhinjo, dobre sobarice in dobro strežno osebje, kakor tudi dobro vodstvo hotela.

NEKAJ DROBTINIC IZ NAŠEGA DRUŠTVA

V letu 2007 beležimo:

- v društvu je bilo včlanjenih 489 upokojencev; od tega 203 moških in 286 žensk,
- na novo se je včlanilo 12 članov,
- naše vrste je zapustilo 14 članov,
- imeli smo 3 sestanke upravnega odbora in en občni zbor,
- v društvu deluje 17 prostovoljcev,
- z rekreacijo se ukvarja okoli 50, s kulturno dejavnostjo okoli 80 članov,
- naši člani so organizirali 2 ročnodelski in 2 zeliščarski razstavi ter 1 foto razstavo,
- še vedno uradujemo ob sredah od 8. do 11. ure,
- v letošnjem letu smo na podlagi projekta »Starejši za starejše« uspeli pridobiti finančna sredstva za nakup pisarniškega pohištva.

Veseli bi bili kakšnega vašega mnenja, pobude, vaših želja. Lahko nam pišete, tudi na elektronski naslov: dulov.10@siol.net ali nas pokličete po telefonu 671 95 98.

Novice ZDUSa:

Na izrednem občnem zboru ZDUSa, 30. septembra 2008, v Cankarjevem domu v Ljubljani, je bil sprejet posodobljen statut ZDUSa. In kakšni so bili vsebinski razlogi:

- podrobnejša določitev nalog ZDUS in PZDU,
- podrobnejša določitev nalog in pristojnosti organov ZDUS,
- povečanje učinkovitosti dela,
- krepitev vloge in odgovornosti ZDUS kot največje organizacije civilne družbe, povečanje odzivnosti na dogajanja, krepitev vloge pobudnika in nadzora,
- zastopanje in prizadevanja za socialne, zdravstvene in druge pravice starejših,
- krepitev soodgovornosti za celosten razvoj in krepitev medgeneracijskega sodelovanja in sožitja,
- krepitev in širitev prostovoljstva,
- vključevanje v domače in mednarodne projekte.

OBISK ROMUNIJE

Projekt »Ostani aktiven – bodi prostovoljec« financira Evropska komisija, vodi pa ga SPES, organizacija iz Rima v Italiji. V ta projekt je vključenih pet partnerjev iz različnih držav, kot so Italija, Madžarska, Romunija, Češka in Slovenija. V Sloveniji vodi ta projekt Slovenska filantropija. ZDUS me je izbral, da se udeležim 14-dnevnega bivanja v Cluj Napoci v Romuniji. Seveda je bilo potrebno kar nekaj priprav, kot je hitri tečaj romunskega jezika, spoznavanje navad, običajev v tej državi.

Tako smo 1. 6. 2008 tri Slovenke in en Slovenec (vsi upokojenci) odpotovali na zanimivo srečanje s prostovoljci iz organizacije PROVOBIS v Romuniji. Na razpolago smo imeli zelo dobro prevajalko, kar nam je zelo koristilo. Dobili smo 14-dnevni urnik. Bil je zelo pester, zanimiv in tudi naporen. Spoznali smo življenje tamkajšnjih starejših, invalidov, pomagali pri gradnji hiš za revnejše družine, bili prisotni pri pouku 2. b razreda osnovne šole (tudi za revnejše otroke). Skupaj z otroki smo izdelali drevo prostovoljstva, otroci so nas naučili eno njihovo pesmico, mi pa smo jih naučili našo pesmico.

En dan smo preživeli v dnevnem centru za starejše in dnevnem centru za hendikepirane otroke. Prisostvovali smo okrogli mizi na temo vladne in nevladne organizacije in njihovega povezovanja. Vtisi in srečanja so na nas vplivala različno, z vedenjem, da je povsod lepo, a doma najlepše.

Na 8. festivalu za tretje življenjsko obdobje v Cankarjevem domu v Ljubljani sem predstavila svoje izkušnje in bivanje v Romuniji na okrogli mizi. Prisotni so bili tudi štirje Čehi, ki so pri nas bivali 14 dni. Te izmenjave se bodo končale v letu 2009, z možnostjo obiska v Italiji ali Češki.

Marjana Perklič,
tajnica Društva upokojencev Lovrenc na Pohorju

»... PRELUBI SLOVENCİ ...«

Večina tujcev nam Slovencem razlaga o tem, v kako lepi domovini živimo. Imamo praktično vse. Naš mozaik različnosti sestavljajo gorata Gorenjska, hribovita Štajerska in Koroška, rodovitno Prekmurje, pisana Notranjska, s cvičkom in pragozdom bogata Dolenjska ter sončna Primorska, ki nam ponuja nekaj kilometrov obale, čeprav si jo še vedno »delimo« z južnimi sosedi.

Podnebje, ki ga Slovenija ponuja, omogoča raznoliko in eno najboljših kulinarik po celem širnem svetu. Nikjer, če sploh kje, ne boste našli takšne prekmurske gibanice ali potice, kot jo najdemo v Sloveniji. Ponujamo vrhunska vina, ki jim ni para. Vse od belih vin na vzhodu, rose vin na jugu in rdečih vin na zahodu. Naš pršut praktično nima konkurence nikjer po svetu ...

Tekst, ki ga prebirate, je nastal skoz očala otroka Pohorja. Nekoga, ki je brezskrbno pogledal v globino večje vasi, ki ji pravimo Maribor, nekoga, ki je s svojimi potovanji vtisnil nezavedni pečat svojim mislim in podobam, ki jih vidi, ko zapre oči. Človeka, ki še vedno verjame, da se stvari lahko spremenijo. Osebo, ki se kljub prenatrpanosti urnika in utrujenosti še vedno rada vrača na Pohorje ...

Kljub uvodnima odstavkoma pa smo Slovenci, gledano skozi »moja očala«, neverjetno pasiven narod. Že večkrat sem si poskušal odgovoriti, zakaj je temu tako, pa kljub različnim razlagam še vedno ne najdem pravega odgovora.

Toda bili so časi, ko smo se znali postaviti zase. Časi, ko je nekaj posameznikov vihtelo meč revolucije, časi, ko so naši dedje ali očetje ponosno sestavljali vrste partizanskih brigad, ki so osvajale slovensko deželo. Ko je napočil čas zavedanja, smo stopili skupaj in rekli odločen »NE!« manipulacijam Beograda in postali, čeprav majhen, a vseeno samostojen narod. Samostojnosti nismo

dobili, nasprotno, smo jo

priporili. In tega dejstva se vse premalokrat zavedamo. V

času, ko sem obiskoval prve razrede osnovne šole, smo

še vedno prepevali

»domovinske« pesmice, še vedno postajali

pionirčki in tako, čeprav

še takrat nevede, pridobivali

nacionalno zavest. Danes

hoče del družbe spremeniti

misli in šole. Kar naenkrat postajajo

partizani »nacionalni sovražni-

ki«, domobranci pa »ubogi zavedeni nevedneži«, ki so pač bili ob nepravem času na nepravem mestu. Otroci v osnovnih šolah le redko slišijo o mukah, trpljenju in odrekanju, ki so ga naši predniki na svojih plečih nosili v času narodnoosvobodilnega boja in vojne za Slovenijo. Da, vojne, za Slovenijo ... Deželo, ki jo tako lahko in brez vsake težave razdajamo ...

To, da smo v demokraciji šele najstniki (naša država še vedno ni dopolnila 20 let obstoja), se kaže na številnih področjih, med drugim je skrb vzbujajoča naša tako težko pridobljena pravica: voliti. Volitve so, gledano radikalno, edini možni način vplivanja na vodenje naše države. Ljudje, ki jim za en mandat zaupamo državo, so izvoljeni od ljudstva, nas samih. Toda če pogledamo letošnje parlamentarne volitve, ki se jih je udeležilo le borih 63 % volilnih upravičencev, lahko ugotovimo, da je v končni fazi samo dobri polovici Slovencev mar, kdo in kako vodi našo državo.

Prebivalci »starih demokracij«, kot navadno imenujemo zrele države Evropske unije, svojo voljo vseskozi uveljavljajo na pasiven ali aktiven način. Čeprav spomini niso lepi, se spomnimo na Francijo, ki je pred tremi leti (predvsem jeseni leta 2005) gorela pod baklami protestnikov. V ZDA so letos izvolili prvega temnopoltega predsednika, čeprav je Martin Luther King komaj pred leti (točno leta 1963) kričal: »I have a dream« ali po naše »sanjam« ...

In kje se v vseh tej »revolucionarni ali protestni vojni« najdemo Slovenci? V bistvu nikjer ... Mariborski študenti protestirajo zgolj in le tedaj, ko jim grozijo z zaprtjem najljubšega bara oziroma kluba, delavci stavkajo takrat, ko je že prepozno ... Tisti drugi pametni pa sedijo na svojih »demokratsko izvoljenih pozicijah« in uživajo pasivnost Slovencev. Pa Slovenci le nismo tako pasivni. Prav nasprotno. Ko se sedi za »šankom«, z nekaj promili alkohola v krvi, vsi kričimo in pljuvamo po oblasti, kot v filmu Moj ata, socialistični kulak. Čeprav paradoksalno in smešno, lahko film, bolj kot v povojni čas, uvrstimo v čas, ki ga živimo sedaj, tukaj ...

Slovenski narod je postal narod trpečih junakov. Veliko ljudi se tolaži, da pač »dunajski hlapci« nikoli ne bodo zasijali v svoji slavi. Spet drugi prenašajo nasilje, teror in ustrahovanje svojih predpostavljenih, tretji pa za svojo nesrečo tako ali tako krivijo vse druge, razen sami sebe.

Tako, sedaj pa grem pogledat, kdo je pri sosedu, se z njim prepirat, past »faušijo«, kasneje pa malo za šank in ... Pač nadaljevati slovensko folkloro, da nam še ta, tako unikatna lastnost, ne zakrni.

P.S. Članek izraža zgolj stališče avtorja ... Pred objavo članka psiho-fizično stanje avtorja ni bilo preverjeno.

mag. Karl Benkič, univ. dipl. inž.

ROČNODELSKI KROŽEK »PIKAPOLONICA« 2007/2008

Zopet je leto naokoli, hitro mine in je potrebno dati poročilo v naš časopis »UPOKOJENEC«.

Na kratko bom opisala, kaj smo počele članice ročnodelskega krožka »PIKAPOLONICA« v obdobju od novembra 2007 do avgusta 2008.

Že sedemnajsto leto se zbiramo ob četrtkih popoldan v Osnovni šoli Lovrenc na Pohorju, ki nam prijazno nudi svoje prostore – za krožek in razstave. Čeprav smo konec maja zaključile s krožkom in razstavile naše izdelke, narejene v obdobju od novembra do maja, nismo mirovale oziroma imele počitnic. Začele smo se pripravljati na razstavo v avgustu ob »JEZERNIKOVIH DNEVIH«, kjer smo razstavljale skupaj z Lovrenčani in Lovrenčankami, ki izdelujejo izdelke doma. Prav tako smo tudi v letošnjem letu imele otroško delavnico, kjer je sodelovalo sedemnajst otrok pri izdelavi različnih izdelkov iz volne.

Še nekaj stavkov o naši osrednji prireditvi – razstavi. Za našo razstavo ob koncu maja 2008 se je trudilo na krožku in doma štirideset »PIKAPOLONIC«. Na raz-

stavi smo obiskovalcem pokazale 285 izdelkov v različnih tehnikah. Razstava je bila odprta tri dni in zelo smo ponosne, da nas je ob otvoritvi obiskalo veliko Lovrenčanov, pa tudi obiskovalci iz drugih krajev. Posebej pa smo bile vesele obiska paraplegikov iz Murske Sobote. Program ob otvoritvi razstave smo pripravile »PIKAPOLONICE« same, kot gost pa je nastopil tudi bivši predsednik Društva upokojencev Lovrenc na Pohorju, gospod Jože Javornik, in nam za to priliko napisal všečno pesmico.

Ob četrtkih, ko se dobimo na krožku v šoli, se ob samem delu tudi marsikaj pogovorimo. Tradicionalno praznujemo rojstne dneve in si privoščimo tudi kakšen izlet. Tako da se imamo kar prijetno. Doletijo pa nas tudi žalostni trenutki. Tako smo se letos poslovile od naše članice Marice Obrulj. Pogrešamo jo.

Sedaj pa zopet pridno delamo, ker smo začele z novo sezono. Naredile smo si plan dela za našo razstavo in prireditve v kraju, kjer smo vedno prisotne in nikoli ne odklonimo sodelovanja.

Za »PIKAPOLONICE« Milena Fornezzi

Pikapolonica

**Novembra vsako leto
naš krožek se prične,
veselo skupaj pridemo,
da z delom nadaljujemo.**

**Prvo se moramo pogovoriti,
kaj celo leto moramo narediti:
kvačkamo, šivamo za razstavo
pa tudi kakšen prtiček za prodajo.**

**Šaj tudi kaj zaštrikamo
za naše ljube vnukece,
če rokavičke, kapce nočejo,
pa copatke jim obujemo.**

**Pa tudi za naše drage občane
nikoli ne pozabimo,
vedno kaj skromnega naredimo,
da jih malo razveselimo.**

Tončka Lesjak

ZELIŠČARSKI KROŽEK »SRČNA MOČ« in delo v letu 2008

V letu 2008 smo pričeli z zeliščarskim krožkom v mesecu marcu. Dogovorili smo se, kakšne naloge nas čakajo pri našem delu. Tako smo 15. 3. 2008 že sodelovali na velikonočnem sejmu, kjer smo ponudili svoje izdelke – mazila, čaje in napitke. Sejem je lepo uspel, saj je bilo zelo veselo in pestro.

Sodelovali smo tudi ob razstavi PIKAPOLONIC z dobrimi zeliščnimi namazi na domačem kruhu in z domačimi sokovi. Za prodajo pa smo ponudili čaje, mazila in napitke.

Ob Jezernikovih dnevih smo 10. 8. 2008 izvedli na kmetiji MATEC – RUTA OTROŠKO DELAVNICO z naslovom MOŽUHOVA ZELIŠČA. Obisk je bil zelo lep, otroci so z nami nabirali in spoznavali zelišča, si izdelali herbarij in spekli zeliščno omleto, ki so jo z užitkom pojedli. Sodelovanje z otroki je bilo čudovito, sodelovali so zelo aktivno in bili ponosni na svoje izdelke.

Drugo naše sodelovanje je bilo z DRUŠTVOM KONJENIKOV IZPOD PLEŠIČA, 22. 8. 2008, na zelenici pred KAVABAROM JELEN. Lepo je bilo videti naše konje in konjenike. Obisk domačinov je bil izredno velik, mi pa smo jim postregli z našimi namazi na domačem kruhu, s sokovi in z zeliščnimi napitki.

Dne 20. 9. 2008 pa smo na povabilo TD Lovrenc sprejeli na Prireditvenem prostoru štiri avtobuse gostov TD Lovrenc. Pogostili smo jih z domačim kruhom, namazanim z različnimi zeliščnimi namazi in z zeliščnimi čaji, ki so ob nekoliko hladnem vremenu še kako prijali. Gostje so lahko na naši stojnici kupili čaje, mazila in razne zeliščne napitke. Bili so zelo zadovoljni in upam, da so odnesli dobre vtise na naš kraj.

V mesecu oktobru pa smo sodelovali še z našim vrtcem. Prosili so nas, da sodelujemo pri otvoritvi prenovljenega vrta – pridobili so jaslice. Tako smo s skupino SONČKI pripravili različne namaze, s katerimi so popoldne pogostili starše in goste na zaključku projekta EKO TRŽNICA, kjer smo zeliščarke pomagale tudi pri njihovi prodaji.

Dne 26. 10. 2008 pa smo sodelovali na JESENSKEM PIKNIKU, ki ga je za krajane organiziralo TD Lovrenc v sodelovanju z raznimi društvi v kraju.

Tako lahko vidite, da smo bili kar aktivni v tem letu, zato pa smo naredili nekaj tudi za svojo dušo in odšli na izlet, ki je bil zelo lep. Najprej smo se ustavili na Barju, kjer stoji lepa cerkvena, delo mojstra Plečnika. Je nekaj posebnega in nam je bila zelo všeč. Obiskali smo tudi razstavo Primoža Trubarja in domačijo Josipa Jurčiča. Pot nas je nato vodila v Stično, kjer smo si ogledali samostan, v katerem nadaljujejo delo patra Ašiča v zeliščarstvu. Izlet smo končali na turistični kmetiji, kjer so nam postregli s svojimi dobrotami. Zadovoljni in veseli smo se vrnili v naš lepi Lovrenc.

Z našimi aktivnostmi bomo nadaljevali prihodnje leto. Če izdelkov še niste preizkusili, pohitite in se prepričajte, da so dobri in boste zdravi ter zadovoljni.

Ostanimo povezani z našo lepo naravo.

Lidija Vračko
Predsednica zeliščarskega krožka
»SRČNA MOČ«

FUNKCIONARJI DRUŠTVA Z NAJDALJŠO DOBO DELA IN VODENJA SKOZI ČAS

Pri Društvu upokojencev Lovrenc na Pohorju so z najdaljšo dobo dela naslednji:

I. IZ VRST PREDSEDNIKOV:

1. Jožef Polak	od 1952 do 1975 = 22 let,
2. Jožef Javornik	od 1991 do 2008 = 17 let.

II. IZ VRST TAJNIKOV:

1. Lojzka Šumer	od 1987 do 2004 = 17 let.

III. IZ VRST BLAGAJNIKOV:

1. Ljubica Toniutti	od 1990 do 2004 = 14 let.

V imenu društva prisrčna hvala in zahvala za nesebično delo in prizadevanje.

Jožef Javornik

NEKOGA MORAŠ IMETI RAD

Je že tako, da moraš imeti v življenju nekoga rad. Seveda to ni nikakršna prisila ali kaj podobnega, temveč dar, ki ga prinesemo že na svet. Želja po druženju je v naši naravi in iz druženja se sklepajo prijateljstva, ljubezen ... Največjo vlogo pri razumevanju nas samih in drugih imajo seveda starši, ki nam nesebično ponujajo sebe in svoje dragocene izkušnje. Ne smemo izpustiti priložnosti, da se pogovarjamo s starši tudi takrat, ko nas mučijo kakšni večji problemi in zelo osebna vprašanja. Dovolimo staršem, da tu in tam vstopijo v naš svet, saj je vendar škoda izgubljati se v prazen besedni prepir, do katerega nedvomno nenehno prihaja.

Čisto drug svet navezanosti predstavljajo prijatelji. Prijatelju lahko povemo vse in o vseh stvareh, ki se zgodijo. O njih je nešteto rekov in pregovorov, ki držijo kot pribito. Eden izmed najprisrčnejših se glasi: V krogu resničnih prijateljev je vsak človek enostavno to, kar je: predstavlja le sebe. Nikomur ni mar za družino drugega, za njegov poklic, družbeni razred, dohodke, raso ali prejšnjo zgodovino. Seveda boš sčasoma zvedel za večino tega. Vendar tako mimogrede. Po odlomkih bo prihajalo na dan, da bi služilo kot ilustracija ali analogija, da bi se na to oprla kakšna anekdota; nikoli pa ni to samo sebi namen.

Tudi partnerski odnosi igrajo v življenju pomembno vlogo. S tem imam sicer malo izkušenj, zato o tem ne bi želela razpravljati, mi pa je všeč anekdota, ki izhaja iz nemškega mesta Weinsberg (tam živi moj stric), ki takole govori: Prebivalci Weinsberga so ponosni na grič, na katerem stoji trdnjava. Radi pripovedujejo z njo povezano anekdoto iz 15. stoletja. V viteških časih so se okrog mesta utaborile sovražne čete. Njihov poveljnik je poslal v utrdbo, kamor so se zatekli meščani, sporočilo, da bo pred odločilno bitko dovolil oditi ženam in otrokom. Po nadaljnjih pogajanjih je poveljnik dal častno besedo in zastavil svojo viteško čast, da bo ženam dovolil vzeti s seboj najdragocenejši zaklad, vendar le, če ga bodo zmogle same odnesti iz utrdbe. Lahko si predstavljamo vojskovodjevo presenečenje, ko so žene začele stopati iz trdnjave in je vsaka na hrbtu nesla svojega moža.

Nihče na svetu ne more preživeti sam, neodvisen od drugega. Želja pa stikih, dotikih ... nas žene, da spoznamo svet, ki nam je še nepoznan. Če se ob vsem tem imamo za srečne ali nesrečne, pa je seveda odvisno od nas samih. Za srečen v svojem življenju lahko štejemo tisti trenutek, ko smo odkrili, da se imamo še veliko naučiti, videti, okusiti in spoznati. Vsakdo se mora zavedati, zlasti v težkih trenutkih, da še ni odkril vseh razsežnosti bivanja. Tudi zanj še vedno obstaja upanje. Ne smemo pa pozabiti, da nas tudi negativna izkustva klešejo v klene osebnosti. Nihče ne more v življenju izživeti vseh svojih potencialov in če smo se s svojimi izbirami prikrajšali za to, kar nam je uspelo doseči s prav temi izbirami, na kar smo ponosni in česar ne bi želeli pogrešati. Če smo si manj privoščili v zunanjem svetu, pa smo morda razvili toliko bogatejše notranje življenje.

Prihaja čas praznikov in obdarovanj. Le kaj naj podarimo svojim najbližjim? Menda majhna darilca izzovejo veselje in hvaležnost, velika darila pa le nove in večje zahteve. Kljub vsemu ob praznikih ne pozabimo na darilca, ker so to pomembni, lepi trenutki, ki bogatijo naše odnose. Prazniki naj bodo tudi priložnost za medsebojna zbližanja.

Največkrat si ob koncu minulega oziroma ob začetku novega leta zaželimo zdravja, ljubezni ... Želja po miru je za mnoge preveč vsakdanja, klišejska ... V razvitih in civiliziranih deželah se vendar ne streljajo in koljejo kar tako, razmišlja večina. Pa je to res? Vem, ne moremo in ne smemo se prestrašiti vnaprej predvidenih situacij in dogodkov, lahko pa s svojimi razmišljanji in dejanji spremenimo sebe in druge. Ker pa se tudi veseliti ne smemo vnaprej, uživajmo dan tukaj in zdaj, kakršenkoli je že.

Patricija Majcen, študentka

PISMA BRALCEV

TRUDIMO SE PO SVOJIH NAJBOLJŠIH MOČEH

Začnem naj z lepo mislijo Ralpa Walda Emersona, ki pravi:

»Če zaupaš ljudem, ti bodo zvesti, če z njimi ravnaš dobro, se bodo tudi sami pokazali kot dobri.«

Ni pomembno, koliko smo stari, pomembno je, da kljub neizogibnim težavam polno začitimo trup življenja. Ko se poglobljam v pogovore s sovrstniki, vedno znova spoznavam, kako nujni in potrebni so vsakodnevni odnosi med ljudmi, ki jih mora vsak pri sebi in pri drugih razumeti in upoštevati, če hoče, da bo sožitje znosno, prijetno in osrečujoče. Taki odnosi so temelj našega duševnega zdravja. Vsem nam so zelo pomembna čustva: ljubezen, priznanje, prijateljstvo, solidarnost; zelo pa trpimo ob jezi, ljubosumju, zavisti, laži in drugih negativnih čustvih.

Čustva nas informirajo o našem položaju v okolju, povedo nam, kdo smo, kaj smo, kako se počutimo. Čeprav dandanašnji postavljamo v ospredje »IMETI«, je pomembno predvsem »BITI«. Biti dober človek! Le dober človek je tudi notranje umirjen, kajti danes je srečen le tisti, ki zmore v sleherni situaciji vzpostaviti pozitivna čustva. Srečen je tudi tisti, ki se želi, ne glede na starost, naučiti česa novega in je do konca svojega življenja radoveden. Srečen je tudi tisti človek, ki vsak dan previdno ravna v majhnih stvareh in ne pričakuje nemogočega. Misel iz starogrške književnosti velevala: »Previdno ravnaj z današnjim dnem, kajti to je življenje. Včeraj so namreč že sanje in jutri le privid, danes pa, če dobro živiš, naredi iz vsakega včeraj sanje o SREČI in iz vsakega jutri PRIVID UPANJA.« Zatorej previdno ravnajmo z današnjim dnem, da nam bo ostal še dolgo, dolgo lepe sanje.

Zgornjemu bi dodala še nekaj besed dr. Mateje Kožuh Novak, predsednice ZDUS, ki začenja svoje misli z izrekom Andrea Malrauxa »Pravo stremljenje je zgolj tisto, ki nas spodbuja, da opravimo, česar še nismo postorili.« Nadaljuje pa z dosežki Festivalov za tretje življenjsko obdobje, ki se odvijajo vsako leto in so letos že osmič po vrsti.

Na Festivalu potekajo izmenjave znanj, izkušenj, kulture, tu se prepletajo nova spoznanja in oblikujejo nova dognanja.

Od druge svetovne vojne do danes se je pričakovana življenjska doba podaljšala za petnajst let. A dolgost življenja sama zase še ni napredek! Nasprotno je pomembno, kako dobro preživimo poznejša leta življenja. Zato ni naključje, da na Festivalih dajemo poudarek dejavnemu sodelovanju starejših v družbi; starejših proizvajalcev, starejših prostovoljcev, starejših potrošnikov. Čas je, da opustimo zastarele poglede na družbene vloge starejših in naredimo vsi in vse za to, da starejši lahko dobro in solidarno sodelujejo v družbenem in gospodarskem razvoju. Kajti vsakdo, ne glede na to, kako relativno velike

ali majhne so njegove zmožnosti, lahko da svoj prispevek skupnosti.

Od tega, kako dobro bomo reševali vprašanja starejših in mladih v naši družbi, do tega, kako dobro bomo opravili to nalogo, kako dobro jo bodo opravile srednje generacije, je odvisno, kako dobro bomo živeli vsi. Še več, potrebujemo strokovne, politične in druge spodbude za nove oblike solidarnosti med rodovi. Želimo si združene in ne razdružene družbe, zato na Festival vabimo vse rodove.

Pomagajmo si, skupaj oblikujmo programe za Festival, kjer bomo iskali odgovore, nakazali in odkrili rešitve za dobro družbo.

Ob iztekajočem se letu pa vsem naslednje misli:

Ne želim, da se vam izpolnijo vse želje, ker potem ne boste več želeli.

Ne želim, da se vam izpolnijo vsi upi, ker potem ne boste več upali.

Ne želim, da se vam izpolnijo vse sanje, ker potem ne boste več sanjali.

Želim le, da se vam izpolni toliko želja, upov in sanj, da boste

S R E Č N I .

Za božič vam želim veselja in radosti, v novem letu 2009 pa od dobrega najbolje in lepega najlepše!

Anica Mithans, Ribnica na Pohorju

Nekoč in danes

Pozimi so ljudje nekoč se zbrali,
zapeli so in dolgo v noč kramljali
ob luščenju fižola ali buč.

Takrat so še kolovrati brneli
ob soju medlih lučk.

Pletilje vzele so pletilke v roke,
iz volne pletle za odrasle in otroke.

Vse to je zdaj minilo,
prišel je drugi čas.

Vse se je spremenilo,
drugače je za nas.

Zvečer, ko pride noč, elektrika nam sveti.

Vsem strojem daje moč pozimi in poleti.

Ni druženja zvečer, utihnilo je petje,

zdaj radio nam poje in pove,

kaj v zadnjem hipu se zgodilo je.

Zvečer ostaneš pa doma –

TV program zabavat zna.

Ančka Dover

Tudi zima bo minila

Rože so že oveneale,
slana jih je pomorila.

Prišla zima je do nas,
riše rože nam na okna,
zunaj led je, brije mraz.

Glej že rahlo naletava,
kmalu bo pobelil breg.
Še zavila bo narava
v odejo mehko,
v beli sneg.

Otroci bodo ga veseli,
saj ga težko čakajo.
Šmucke, sanke bodo vzeli,
na vsakem bregu
živo bo.

Jaz pa na toplem bom ostala,
sneg skozi okno gledala.
Ptičkom lačnim zrnja dala,
bolj po redko
z doma šla.

Tudi zima bo minila,
sonce bo stalilo sneg.
Ko pomlad se bo vrnila,
bo zelen in
v cvetju breg.

Ančka Dover

ŽIVLJENJE, KI GA ŽIVIM

Najprej je bil samo dan žena ... Potem se je novim časom zazdelo, da je morda preveč poudarka na ženski – vsaki ženski in ne zgolj materi, ki je ključna za našo prihodnost in obstoj. Praznik so ji namenili 25. maja, a ne za dolgo, kmalu so ga prestavili na 25. marec. A glej ga zlomka, spet so bile zapostavljene one, ki zaradi najrazličnejših vzrokov niso bile poklicane za materinstvo. Vrnil se je dan žena, pa tudi na materinski dan, ki mu mnogi rečejo kar dan staršev, nismo pozabili. Zdaj imamo oba, praznika namreč, in nočem razmišljati, kateri naj bi imel večjo vrednost. Morda tudi zato ne, ker ne vem ali bom kdaj sama mati ali bom zgolj žena – ženska. Pač raje razpredam o življenju, ki ga živim in mi ga je poklonila lastna mati.

Vsakdo ve, da življenje, ki ga živimo, ni zmeraj to, kar si sami želimo, pa čeprav radi trdimo o nasprotnem. Večina ljudi želi živeti po nekih normah in ustaljenih navadah, ne glede na to, da je to pogosto v nasprotju z željami in s potrebami. Skoraj natanko nam je določeno, kaj se sme in kaj še vedno predstavlja tabu. Res je, da imamo mladi včasih pri teh rečeh zagotovljen privilegij že s tem, ko nekdo zamahne z roko rekoč, saj je še mlad in nor. Toda kaj potem, ko ta mladeček ali mladenka odraste in si drzne biti še vedno drugačen? Takrat pač v vsej tej normalni okolici, med normalnimi ljudmi, ostane čudak. Res je, da nihče ni prišel na svet hoten in načrtovan od samega sebe in smo torej dolžni izpolnjevati tudi želje tistih, ki so nam življenje podarili, a ostati moramo vendarle samo SVOJI.

Živimo zato, da nenehno iščemo smisel obstoja. Z dejanji opozarjamo na svojo pomembnost. Svoj razum krepiamo z razmišljanjem, ki je hkrati samogovor duše. Ni pošteno sogovorniku prisluhniti le zato, da bomo lahko sami spet spregovorili. Znati moramo poslušati in razumeti, kajti pošten dialog temelji le na resničnosti in iskrenosti.

Pogosto razmišljam o življenju, ki ga živim. Polno je trenutkov, ko se moje srce radosti in čaka na nove izzive. S smehom si odstiram meglice, ki mi meglijo pogled. Ni lepote, ki je ne bi uzrla, še preden se mi sama ponudi. Čeprav utegne biti drevi marsikaj drugače, kakor je bilo davi, poskušam doživljati le najprisrčnejše trenutke. Telo razganja hrepenenje, ki se kaže v tisoč stvareh in ga ni mogoče hliniti. Iskrice, ki švigajo iz oces, in usta, raztegnjena v smeh, dokazujejo razposajenost, ki je deležna odobravanja razumevajočih in prijaznih ljudi.

Življenje, ki mi je poklonjeno, je nekaj veličastnega in nedoumljivega. V njem so trenutki, ki mi razkrivajo skrivnostna in hkrati najsvetejša dejanja, ki ga premore moj razum. To življenje je moja domišljija, kjer si na najbolj preprosta vprašanja odgovarjam z najglobljimi odgovori. Obstaja nekaj čistejšega in plemenitejšega od tistega, kar izrekajo usta. Globoko spoštovanje do vseh bližnjih mi pomaga utrjevati lastni ego, ki me vodi prek vseh ovir bližje k resnici.

Zatorej hvala vsem, ki z dejanji in zgledi gradite naš ponos. Še posebej hvala pa mamam, kajti nič večjega ni, kakor je njihova ljubezen.

Patricija Majcen, študentka

PESEM GOZDOV

*V daljavi odmeva spet pesem gozdov,
pesem jesenska naših logov,
ko sončni so žarki poslednjih moči,
zdaj barva jeseni polepša nam dni.*

*Listna preproga prekrila poti,
jesen se poslavlja, nam govori,
v megleno nam jutro, vse krajši je dan,
poletje odhaja v pozabo daleč drugam.*

*Že veter jesenski buči, govori,
da zima pred vrati se včasih zazdi,
ko ptice v jatah na jug polete,
da nas na pomlad spet razvesele.*

*V daljavi odmeva pesem gozdov,
spet nas pritegne toplina domov,
v noč bo spet dolgo plamen gorel,
v zimsko idilo z nami živel ...*

Patricija Majcen, študentka

ČAS

*Pokaži romarjem
pot do svetišča
pokaži zgodovini
svoje namene
pokaži vojakom
bojno polje*

*tik tak
tik tak*

*prihodnost
sedanjost
preteklost*

*tik tak
tik tak*

*dedje
očetje
sinovi*

*tik tak
tik tak*

*daj umetnikom
kanček navdih
daj krmarjem
prave koordinate
pokaži minljivosti pot
skozi vrata*

*tik tak
tik tak.*

Patricija Majcen, študentka

SANJE IN RESNIČNOST

Dan je bil dolg in nadvse naporen. Komaj čakam, da se spravim v »vodoravni položaj«, si mislim in že zapiram težke veke.

Pisalo se je leto 1782. Lepega sončnega dne, ko bi najraje odšla na kakšen izlet, sem se morala nujno udeležiti nekakšnega sestanka, ki so ga sklicevali vplivni in modri možje. »Vaša hči nikakor ne sme zamuditi tega pomembnega srečanja,« je med mojo odsotnostjo sel naročil mami. Seveda me je mama nemudoma »spodila« in že sem z listkom v roki, kjer je bil napisan naslov, stala pred mogočno zgradbo – gradom, nedaleč od Maribora. Nad mogočnimi železnimi vrati je bil izklesan pečat v obliki heksograma s tremi gorečimi srci v sredini. Obdani so bili s pletenimi vozli, ob katerih sta na zadnjih nogah stala dva psa, s sprednjimi pa sta držala napis TRIPLE UNION. Nad napisom je bilo božje oko, spodaj je bilo šestilo in kotomer, vse pa obdano z verigo.

»Že dalj časa smo vas opazovali in ocenjevali,« me je nagovoril moški strogega videza. »O vas smo si ustvarili dobro mnenje,« je nadaljeval in mi brez ovinkarjenja na kratko razložil delovanje skrivnostnega reda, ki menda sicer pripada le inteligenci in višjim družbenim slojem. »Tukaj se ob prikitem ceremonialu in med skrivnostno ter od zidarske obrti prevzeto simboliko shajamo ljudje, ki verujemo, da lahko človek napreduje in se razvije v božanstvo. Zavzemamo se za politično svobodo, smo proti privilegijem, hkrati pa smo željni uživanja življenja. V nasprotju s srednjeveškimi zidarji, ki so gradili katedrale, mi zidamo duhovni tempelj, ki ima mesto v naših srcih in v povezanosti z istomislečimi.«

Nič nisem ugovarjala. Vse se mi je zdelo tako preprosto in privlačno. »Naša loža šteje štirinajst članov, vi boste torej petnajsta. Imenuje se PRI ZDRUŽENIH SRCIH (ZU DEM VEREINIGTEN HERZEN). Naša hierarhija pozna tri stopnje: vajeniško, pomočniško in mojstrsko in ker je med drugim naš simbol tudi predpasnik, vam ga bomo nadeli,« me je še naprej podučeval mojster. In res so mi kmalu nadeli čudovit bel predpasnik, narejen iz ovčje kože. Spominjam se, da sem se v njem počutila vzvišeno, a žal ta občutek ni trajal dolgo. Iz prijetnega sna me je namreč prebudila mama. »Brž pridi iz postelje. Išče te nek gospod, ki pravi, da bosta nekaj zidala. Sem mu že povedala, da nisem prepričana, če to obvladaš, a kljub vsemu vztraja ... Brž ...«

Ko zdaj o teh sanjah takole premišljujem in se hkrati sprašujem o povodu, mi pride na misel edinole knjiga, ki sem jo nedavno prebrala. To je znamenita knjiga DA VINCIJEVA ŠIFRA. Le v tej knjigi bi znala dobiti navdih za takšne neverjetne, a hkrati privlačne sanje. Omenjeno knjigo je prebralo rekordno število bralcev, sprožila pa je tudi nemalo nasprotujočih si mnenj. Celotna vsebina knjige o iskanju svetega grala, vmes pa niza podatek za podatkom, ki rušijo temelje krščanstva. Ni torej čudno, da je knjiga sprožila val ogorčenja iz cerkvenih krogov.

V knjigi je kot varuh skrivnosti svetega grala omenjen tudi Charles Nodier. In kdo to sploh je? Vemo sicer, da se po njem imenuje francoski kulturni center v Ljubljani, le malokdo pa ve o njem še kaj več. Charles Nodier je pripotoval v Ljubljano (glavno mesto Ilirije) v začetku leta 1813. Tja ga je poslal sam Napoleon, čeprav ni znano, zakaj. Charles Nodier je namreč bil velik Napoleonov nasprotnik in leta 1804 je bil zaradi neke pesmi, v kateri se je iz Napoleona delal norca, celo več tednov zaprt.

Charles Nodier je torej pripotoval v Ljubljano, glavno mesto Ilirije, leta 1813. Napoleon jo je 14. oktobra 1809 osnoval iz nekaterih pokrajin, odvzetih Avstriji. K Iliriji so spadali tudi Trst, Istra in Goriška. Kaj kmalu je postal bibliotekar v licejski knjižnici v Ljubljani. Hkrati je urejal TELEGRAPHE OFFICIEL, uradni vestnik francoske vlade v Iliriji. Poleg vseh teh opravil pa je imel še dovolj časa, da se je začel podrobno ukvarjati z razmerami v deželi. Posebno so ga zanimali roparji, ki jih je bilo v tistem času ogromno. O pomembnejših razbojniških obsodbah je poročal v omenjenem listu in tam je tudi dobil prvo pobudo za svojo povest o Janezu Žbogarju, velikem roparju, hkrati pa lepotcu in izobražencu. Charles Nodier je ostal v Ljubljani le osem mesecev.

Roman (romanček) Jean Sbogar je prvič izšel leta 1818 v Parizu. Pisatelj se ni podpisal in najbrž ne bi za knjigo nihče izvedel, še najmanj pa Slovenci, če se ne bi nenadoma razširila novica, da je knjigo prebral sam Napoleon, medtem ko je v letih od 1815-1821 kot ujetnik preživel dneve samote na otoku Sveta Helena. Napoleon je menda avtorja takoj prepoznal in knjiga je brž zaslavela. Knjiga govori o skrivnostnem moškem, ki je imel dvojno življenje. Nastopa namreč kot roparski glavar ali

vitez, na drugi strani pa kot bogat, izobražen, skrivnosten tujec, ki si je pridobil naklonjenost preprostega ljudstva. Bil je tudi nadvse lep in privlačen.

Roman so kot Ivan Žbogar prvič prevedli v slovenščino leta 1886, drugič pa kot Janez Žbogar leta 1932. Kaj je hotel pisatelj s knjigo povedati oziroma sporočiti, seveda ni povsem jasno. Dejstvo pa je, da je vsebina knjige nadvse skrivnostna in da lahko sporoča marsikaj. Ima morda sveti gral korenine tudi pri nas?

Charles Nodier je umrl leta 1844 in počiva na slavnem francoskem pokopališču v Parizu, kjer so pokopana največja imena francoske zgodovine. Slovenci smo seveda ponosni, da smo del te zgodovine. Da pa je knjigo vredno prebrati, seveda ni potrebno posebej priporočati ... Ob nekajdnevem čakanju ti jo bo priskrbel knjižnica. Splača se!

Patricija Majcen, študentka

POT

V temo se zbudim,
pred očmi le črnina,
na srcu trpka bolečina,
želim si le žarek luči.

V ječi tej čutim svobodo,
v temi duša je dobila krila.
A solza bi mi lice zakrila,
saj čutim grozno grenkobo.

A solza ne spolzi;
telo je ostalo na svetlobi,
v zemlji odeto v tesnobi,
duša pa lebdi v toku časa.

Patricija Majcen, študentka

MISLI IN HOTENJA MLADOSTI

Pogosto razmišljam o življenju, ki ga živim. Polno je trenutkov, ko se moje srce radosti in čaka na nove izzive. S smehom si odstiram meglice, ki mi meglijo pogled. Ni lepote, ki je ne bi uzrla, še preden se mi sama ponudi. Čeprav utegne biti drevi marsikaj drugače, kakor je bilo davi, poskušam doživljati le najprisrčnejše trenutke. Telo razganja hrepenenje, ki se kaže v tisoč stvareh in ga ni mogoče hliniti. Iskrice švigajo iz očes in usta raztegnjena v smeh dokazujejo razposajenost, ki je deležna odobravanja prijaznih ljudi.

Živimo zato, da nenehno iščemo smisel svojega obstoja. Z dejanji opozarjamo na svojo pomembnost, razum pa krepimo z razmišljanjem, ki je hkrati samogovor duše. Ni pošteno sogovorniku prisluhniti le zato, da bomo lahko

sami spet spregovorili. Znati moramo poslušati in razumeti, kajti pošten dialog temelji le na resničnosti in iskrenosti. Bistvo prijateljstva je zavest, da na svetu nismo sami ter izgubljeni sredi množice. Prijazne in poštene besede nam dvigajo moralno zavest, zato naj ne izgubljajo svoje vrednosti v poplavi medijev in tehnologije.

Mladi se radi veselimo in smejimo. Smejimo se lastnim in tujim norostim, iščemo priložnost za zabave ter se predajamo različnim pustolovščinam in avanturam. Kdo bi zameril nam, ki še iščemo svoj prostor pod soncem? Seveda zmeraj ne dosežemo tistega, kar bi si želeli, a k sreči je tukaj zmeraj nekdo, ki nas tolaži, postavlja na realna tla in iz nas potegne tisto, kar je vrednega ... Kaj bi torej brez staršev in drugih, ki nas spremljajo na ravnih in krivih poteh? Na podeželju so nekdamenda najbolj spoštovali (poleg staršev, seveda) še župana, učitelja, zdravnika in župnika! V tem pogledu še danes ni kaj dosti drugače in prav je tako.

Ena večjih tegob mladih je slaba samopodoba. Posledice slabe samopodobe se kažejo v težnjah po samoobtoževanju, z neprilagojenim vedenjem, z izogibanjem družbi, z izogibanjem novim situacijam in novim vlogam, z negativnimi pričakovanji o lastnih možnostih za uspeh, z učenim neuspehom in motnjami v šolski storilnosti, z manjšo pripravljenostjo za napor pri različnih nalogah.

Mladi smo vse prevečkrat nagnjeni k nihanju mnenj in razpoloženj. Danes smo nad nečim navdušeni, jutri zgrozni. Takšna moralna drža je sicer značilna tudi za ostale starostne populacije, a je pri mladih izrazitejša. Raje poslušamo hvalo kot grajo in raje resnico kot laž. Seveda ni temu zmeraj tako, saj če lažemo sami, ne moremo kaj drugega pričakovati od drugih. Žal na mnogih področjih življenja ravnamo z resnicami, polresnicami in govoricami malomarno in brezobzirno. Vse več ljudi je pripravljenih prilizovati se in plaziti se pred vsako avtoriteto.

Med največje uspehe življenja pa prav gotovo spada izobrazba. Kljub tisočim stvarem, ki nas zanimajo, mora imeti šola najvažnejše mesto. Šola je med najpomembnejšimi vzgojno-izobraževalnimi ustanovami. Oblikuje umske, telesne in duhovne zmožnosti in s tem razvija sposobnosti zrelega in samostojnega presojanja.

Poznavalci človekove osebnosti pravijo, da imamo vsi slabe izkušnje, zgrešene korake in zamujene trenutke. Zato nas frustracije in neprijetna doživetja ne smejo ustaviti na učni poti. Vse naj ima svoje meje, oziroma nekaj tistega, čemur se je včasih reklo »zdrava kmečka pamet«, bolj omikani pa so za enake potrebe uporabljali latinsko navodilo »CUM GRANO SALIS« - z zrnom soli.

Pogumno torej stopimo na pot, ki je pred nami in ki morda ne bo le ravna in gladka, temveč zavita in strma. Morda res ne bomo vsi dosegli akademskih nazivov, a kar koli bomo v življenju postali, naj bo to častno in pokončno. Predvsem pa nikdar ne postani muza proti nižjim, nikdar liza proti višjim.

Patricija Majcen, študentka

KAPLJE DEŽJA

VODA TEČE PREK GORA,
IZVIRA IZ TVOJEGA SRCA.
DOLGO IN DOLGO POTUJE,
VSE OVIRE PREMAGUJE.

A VSE SE ENKRAT KONČA.
TAM NA KONCU SVETA,
VISOKO Z NEBA
PADAJO KAPLJE DEŽJA,
NA MOJA RAMENA
NALAGAM SI TEŽKA BREMENA.

TEŽKO ŽIVLJENJE JE PRED MANO,
DOLGA PRED MANO JE POT,
DOLGI SO DNEVI BREZ TVOJIH KRASOT.
PREKO VSEH LEPOST,
SIJEJO TVOJE OČI,
SIJEJO DNEVE IN NOČI.

PATRICIJA MAJCEN, ŠTUDENTKA

NEUMNOST

Veličastni mlini na veter, ali veste, kaj vas naprej žene?

Vetrovi topli, kdo vas greje?

Kot počasni velikani,
s premraženimi rokami iščete zavelje.
Primanjkuje vam topline.

Poznate mogoče pot?
Mogoče le sledite vetru?

Ne veste.
Privlači vas toplina.

Kot misel brez repa in glave,
kot nenaden tornado,
nepričakovano kot živi pesek.
Slepo sledite.

Dognali so.
Dokazali so.
Veliki intelekti.
Sledili so instinktu!

Patricija Majcen, študentka

ZA DOBRO VOLJO

Jurček se izgubi v puščavi. Ko naleti na beduina, ga vpraša:

»Kje je tu kakšen vodnjak?«

»Kar naravnost, v četrtek pa zavij levo,« mu odgovori.

Možakar se primaje iz gostilne in ko išče svoj avto, ga vpraša policaj:

»Pa menda ja ne mislite takšni voziti?«

»Mislim, da bom moral. Saj pa ja vidite, da komaj hodim.«

Tonček se hvali:

»Kot otrok sem bil tako pameten, da sem shodil že pri osmih mesecih.«

Pa mu Janezek odgovori:

»Bil sem pametnejši. Nosili so me do četrtega leta.«

»Kakšna je razlika med telefonom in ženo?«

»Za telefon plačaš naročnino in lahko govoriš. Ženi pa daš celo plačo, da si lahko tiho.«

Za najin zadnji prepir sem bil kriv sam.

Žena me je vprašala, kaj je na televiziji.

Rekel sem, da prah.

Zakaj petelin tako zgodaj kikirika?

Ker pozneje, ko se zbudijo kure, ne pride do besede.

Misel poletja:

Na plaži je isto kot v službi – povsod same riti.

DF

PRAZNOVALI SMO 45. OBLETNICO MATURE!

V sredo, 10. septembra 2008, smo se ob 13. uri zbrali pri restavraciji Nigra, v bližini Metalne na Teznem. Vreme je bilo lepo, sončno in toplo, in prišlo nas je 12 po številu. Bili smo dobre volje in razpoloženje ter dobra volja sta nas spremljala ves čas našega snidenja. Med klepetom smo se spomnili tudi na tista leta in tisti čas, ko smo se pred petinštiridesetimi leti zbrali v prvem »E« razredu ESŠ v Mariboru. Takrat nas je bilo zelo veliko, po številu kar 72 vpisanih. Osip se je pričel že pri prvih urah predavanja in močno nadaljeval skozi ves prvi razred Ekonomske srednje šole Maribor. In tudi nadaljeval skozi naslednje razrede, vendar v vsakem naslednjem razredu manj. Nekaj se jih je tudi vpisalo na novo. V drugem in tretjem razredu nas je bilo že normalno število.

Maturiralo nas je od vseh vpisanih samo 28 dijakov. Profesor slavistike je upravičeno ob eni priliki povedal stari kitajski pregovor: »Čas je veter, ki pleve odpihava in zrno pušča.«

Beseda je dala besedo in dogovorili smo se, da se od zdaj naprej vsako leto dobimo v mesecu septembru.

Čeprav nas tokrat ni bilo veliko, to je samo 12, je vzrok v tem, da so bili eni upravičeno odsotni, nekaj se jih je pa poslovilo s tega sveta.

Vsem maturantom, ki smo še živi, želim povedati to:

»Kljub občasnim nasprotujočim si stališčem, ostani-
mo prijatelji, prijateljstvo v naših srcih naj živi, a lučka
mu naj v pozdrav gori.«

SEZNAM

maturantov ESS 4. e razreda leta 1962

1. Aberšek Marija	15. Kristanič Herbert
2. Beljan Zinka	16. Močnik Janez
3. Bevc Ignac	17. Muha Nuša
4. Bevc Vlado	18. Pečnik Franjo
5. Čaja Niko	19. Pinter Roman
6. Golčar Vlado	20. Praček Danilo
7. Hartman Jožica	21. Reflak Marija
8. Javornik Jože	22. Šenekar Marjetka
9. Jelen Rozalija	23. Švajncar Lojzka
10. Jevnišek Marija	24. Vlasak Vladimir
11. Juvan Štefka	25. Vaupotič Ivan
12. Kerlatec Franc	26. Žižek Viktor
13. Kolar Ivo	27. Žugman Franc
14. Krajnc Renata	28. Žunec Marija

Seznam sestavil: Čaja Niko

Administrativna dela opravil: Kerlatec Franc

Jožef Javornik

LOVRENŠKE ANEKDOTE

Kaj je sadil?

Germičev Edi je za šalo prosil Juršnika za pet kubičnih metrov hlodov, pa mu je Juršnik odvrnil: »Kjer si sadil, tam pa za hlode prosi!«

Edi pa njemu: »Če bi vi sekali samo tisto, kar ste sadili, bi še fižolovk ne imeli.«

Več kot Hitler

Hitl je peljal v začetku druge svetovne vojne ljudi z brodom čez Dravo. Nemškutarji so hvalili Hitlerja, kako je sposoben, mogočen, pomemben.

Hitl pa se je zasmel: »Jaz sem več kot Hitler. On je samo 'fuehrer', jaz sem pa 'ueberfuehrer' (brodnik, ki 'čez prepelje').«

Hitri Pečko

Filipu Meršniku se je v mesnici pokvarila električna napeljava. Nameraval je prositi Franca Pečka za popravilo. Ko se je Franc peljal s kolesom mimo mesnice, je Filip vpil: »Hojte, hojte, počakajte malo!«

Ker Franc ni ustavil, je Filip sam sebe potolažil: »Sliši tak, samo 'cajta' nima!«

Pravilno 'štehanje'

Brigita je Franceka takoj po kosilu, še preden je sama pomila posodo, poslala v vrt 'štehat'. Francek je začel 'štehat' na spodnjem koncu, pri hiši. Ko pride Brigita v vrt, se razkuri: »Zakaj nisi začel 'štehat' na gornjem koncu, saj ne moremo zemljo vedno metati navzdol.«

Drugi dan sta zopet 'štehala'. Francek si je 'vzel k srcu', da je treba začeti od zgoraj. Brigiti pa ponovno ni bilo prav: »Zakaj si začel zgoraj, če si včeraj začel spodaj. Zakaj bi vsak dan delal drugače?«

Ko je Francek kasneje pri Forstnerju doživel, kako gospa Beti enako komandira svoje vrtno delavce, se je potolažil: »Vse mame so enake!«

Imel bi transformator

Okoli leta 1930 so lovrenški občinski možje tuhtali, kam bi postavili transformator, ker je potekala elektrifikacija Lovrenca. Nikakor niso mogli najti rešitve. Kmet Kasjak z Recenjaka je bolj površno poslušal, pa se je oglasil: »Jaz bi ga pa vzel, če ni preveč zahteven 'pri košti' (prehrani).«

Zakaj na lov

Tonč z Rdečega brega je bil znan 'raubšic'. Marsikate-ro divjad je uplenil za prehrano svoji številni družini. Ko ga je nekoč na poti v gozdu srečal znanec in povprašal, kam da gre, je mračno odvrnil:

»Nimam kaj srat!«

Sprememba ob smrti

Micka je zvedela, da je umrl kaplan Jože Lukan. Šla je molit in je zavila v mrtvašnico. Ko je 'stisnila' nekaj očenašev, je stopila k vzglavju, pokropila po krsti in pogledala skozi steklo v obraz. Nekaj ji ni šlo v račun in je pred mrtvašnico prisotnim zaupala:

»Si pa nisem mislila, da se bo gospod kaplan ob smrti tako spremenil. Čisto temen je v obraz.«

»Obraz je že temen,« je odgovoril nekdo od prisotnih, »pa ni kaplanov, ampak od ciganke, ki je nekdanj živela pri Lešnikovi žagi. Če hočeš pokropiti kaplana, moraš iti v farno cerkev, tam je kaplan 'na pravdi'.«

Zbral: Franc Bečan, univ. dipl. ekon.

ŽIVLJENJE

Na srce mi padajo kaplje dežja,
iščejo temen kotiček,
stekajo se v grenke potoke,
nabirajo se v vodnjaku solza.

Oči se ozirajo v uničeni svet,
zaman iščejo žarek luči,
dim grozot se dviga v nebo,
zapušča ta svet zaklet.

Jočem in joče z mano nebo.
Prekletstvo življenja je smrt.
Iščem in iščem vrata v večnost,
na poti pa padem v brezno temno.

Patricija Majcen, študentka

NEKAJ MISLI O ŽENSKAH, MOŠKIH, SEKSU IN ZAKONU

Če mož ženi odpira vrata od avta, je bodisi nov avto ali pa žena.

Ženske trdijo, da so vsi moški isti. Le od kod jim toliko izkušenj?

Nasprotja se najprej privlačijo in nato slačijo.

Ženska hoče v ljubezni roman, moški kratko zgodbo.

Seks je za ženske kot sneg; nikoli ne vedo, koliko bo centimetrov in koliko časa bo trajalo.

Prešustvo: dva napačna človeka delata pravo stvar.

Ko moški zagleda žensko, postane lovec; ko jo ulovi, postane plen.

Vodite ljubezen, ne vojne! No, lahko tudi počnete oboje naenkrat – poročite se.

Ljubi svojega bližnjega, vendar pazi, da te pri tem ne dobijo.

Ljubezen je slepa. Zato se zaljubljeni toliko otipavajo. Seks je revolucija, kjer prelivajo kri samo nedolžni, Bila je dobra mačka. Vsi so jo imeli radi: nekateri večkrat.

Dekleta so kot vaze. Dokler v njih nekaj ne daste, so samo za okras.

Dekleta so kot lubenice: najslajše na sredini.

Dekleta postanejo ženske, ko globoko v sebi spoznajo čvrst razlog za to.

Dekletom se na začetku govori: O, ti moj piščanček. Kasneje ta žival odraste.

Dobra vila mi je izpolnila dve želji. Tretjič zapored nisem več mogel.

Gospa, ali lahko iz vi preideva na tebe?

Zakon je to, kar pride po življenju in pred smrtjo.

Minerji, padalci in device pogrešijo samo enkrat.

Modrček. To je moški spol, ki je ženskam najbližji.

Ženski predlogi niso bog ve kaj, ampak nor je tisti, ki jih ne sprejme.

Če ženska ne bi imela moškega, bi udomačila drugo žival.

DF

NA SODIŠČU!

Pred vrati sodne dvorane sedita dva obtoženca. Sodnik pokliče prvega, ta gre noter, čez čas pride ven gol.

Drugi ga vpraša: »Ja, kakšen pa si prišel ven?

Ta mu odvrne: »Ker mi nimajo kaj vzeti, sem pa takšen, kakršen sem.«

Pokliče sodnik drugega obtoženca, gre ta noter, poprejšepa od zunaj sleče do golega. Čez nekaj časa pride ven, na sredi s klupico, od zadaj pa z zataknjenim zamaškom.

Pa ga vpraša kolega: »Zakaj so ti pa to naredili?«

On mu odgovori: »Ker mi nimajo kaj vzeti, so mi pa zaprli vodo in plin.«

Vlasta Šmigoc

EKONOMSKO-PRAVNI KOTIČEK

I. VARSTVENI DODATEK

Za varstveni dodatek lahko zaprosi upokojenec/ka, če pokojnina oziroma mejni znesek ne presega 422,20 EUR na mesec, cenzus pa ne sme presegati 388,86 EUR na mesec na družinskega člana (letno na družinskega člana 4.666,32 EUR).

II. POGREBNI STROŠKI se poravnajo do zneska 507,12 EUR, vendar je potrebno predložiti ustrezne račune.

Če pa naš državljan umre v tujini in ga pripeljejo v domovino, moramo poravnati pogrebne stroške do zneska 760,68 EUR.

III. POSMRTNINA znaša 237,73 EUR in pripada zakoncu, ki ni bil samostojno zavarovan.

Jožef Javornik, oec.

IZ STARIH ČASOV

ŽIVLJENJE IN DELO NA KMETIJI V KRALJEVINI JUGOSLAVIJI

Kot otrok se bolj bežno spominjam življenja iz stare Jugoslavije. Vem, da je bilo bolj revno in težko za preživetje. V šolo smo hodili peš od ene do dve uri poleti in v debelem snegu.

Tudi ob nedeljah ali praznikih smo morali k božji službi peš, zaradi tega nobeden ni opustil nedeljske dolžnosti. Takšna nam je bila takrat zavest do dolžnosti. Živelimo skromno, preprosto kmečko življenje, ki je bilo trdo in polno zaupanja v božjo pomoč in blagoslov. Delo je bilo zelo težko, vse se je opravljalo ročno. Spomladi smo ročno nakladali gnoj in ga na njivah ročno raztrosili. Morali smo ga tako raztrositi, da ni nikjer bilo nobene praznine brez gnoja. Nato smo s konji ali voli orali in branali njive. Rž, pšenico, ječmen, oves, proso in ajdo smo ročno sejali. Koruzo, krompir, korenje, kolerabo, peso in repo smo ročno posadili. Vse to se je nato ročno oplelo in okopavalo. Vse naštetose je takrat pridelalo doma za ljudi in za živino. Takrat je res zrasla

bio hrana. Nismo poznali nobenega umetnega gnojila. Zato je bila v tem času hrana zdrava. Tudi mleko in meso je imelo svojo kvaliteto. Danes je vse konzervirano in zato ni zdravo, ker ima vse mogoče dodatke, da je trajno.

Prišel je čas košnje. Kositi so začeli v zgodnjih jutranjih urah ob svitu in kosili do devete ure. Tudi to delo je bilo vse ročno. Vsak kosec je imel svojo koso in brusni kamen, ki mu je bil v pomoč, da je kosa bolj rezala. Po zaključku košnje so dobili dobro hrano in kakšen šilček žganja ter dobri domači jabolčnik. Kljub napornemu delu so bili veseli, v znak zadovoljstva so si še kakšno zapeli, preden so odšli. Pri košnji so sodelovali: podnajemniki, žagar, hlapec, kakšen sosed in gospodar in ostali domači odrasli moški. Nato so bile na vrsti ženske, ki so šle raztrositi redi. Izpod sence so pograbile na sonce in raztrosile. Po kosilu so šli z grabljami obračati. V teh časih so običajno vse kupčkali preko noči, da se je hitreje posušilo in bilo bolj kvalitetno. Drugi ali tretji dan, ko je bilo suho, so z vilami skupaj spravljali moški, za njimi pa so ženske pograbile na čisto. Suho seno so z vilami basali na gare ali vozove ter s konji ali voli vozili domov na skedenj in nato še vso krmo spravili na peter, da je živina imela za zimo. Delo je bilo res težko, ali nobeden ni pomislil, da tega ne bi delal. Danes pa je toliko ljudi brezposelnih, pa takšnega dela ne bi šli delat. Zato bo mnogo travnikov in njiv zaraslo. V mestih pa ni za vse prostora in ni za preživetje. Podeželje pa izumira. Ves napredek in vsa tehnika je tako daleč posegla, da bo prej ko slej uničila ves svet. Saj so ljudje že tako bolni, da medicina včasih več ne ve, kako naprej, da bi reševali človeštvo.

Nato je prišel čas žetve, tudi to so vse ročno požele ženske, ki so zelo trpele cele dneve upognjene k zemlji. Z eno roko so s srpom rezale trdo slamo ter z drugo dvigovale težke snope in jih povezovala ter spravljale na kupe. Moški so vse to skupaj znosili in zložili v kopice. Na prvi kopici je na vrhu bil šopek iz blagoslovljenega lesa. To je pomenilo, da bi bil obilni blagoslov za preživetje. Kopice so bile visoke od 4 do 7 metrov. Ob tej kopici je bila dolga lestev, po kateri se je vzpenjal moški in sproti privezoval snope do vrha lese-ne štanke, na vrh je dal snop, ki je služil za klobuk proti dežju. Tako se je sušilo od dva do tri tedne, nato se je omlatilo. Zrno se je na vetrnici prevelo in ločilo pleve od zrna. Slamo so povezali v otepe in spravili na peter. Iz slame in sena se je pozimi narezala krma za živino. Zrno se je spravilo v žitnice in je bilo za domači kruh. Pšenica se je uporabljala za moko za potice ob praznikih. Oves je bil za konje, ječmen za svinje in za kašo. Iz prosa in ajde se je naredila kaša za kašnate klobase. Prosena kaša se je kuhala na mleku. Vse te zadeve so se pripravljale v glavnem doma. Na vsaki kmetiji so imeli stopo, v kateri se je obdelovala kaša. Tako domačo hrano smo imeli takrat tudi mi.

Nastopila je jesen z vsemi darovi, če nas je Bog obvaroval vsega hudega. Najprej smo pospravili krompir, nato fižol iz kolov, nato smo še potrgali koruzo. Zatem smo imeli kožu-hovanje, iz okolice so prišli ljudje in pomagali okožuhati. Po končanem delu se je pripravilo nekaj hrane in pijače, včasih tudi muzikant ni manjkal. Bilo je to veselo druženje, tako so hodili od sosedov do sosedov in drug drugemu pomagali. Nato so se pospravili še ostali pridelki – korenje, koleraba, repa, pesa in zelje. Zelje so naribali v velike škafe, da se je lahko skisalo. Kislo zelje se je običajno kuhalo vsak petek,

takrat se nikdar ni jedlo mesa. Tudi kislata repa je bila postna hrana, velikokrat pa priloga k mesu. Nato je bilo potrebno še pospraviti sadje, nekaj so ga hranili za zimo in spomlad. Ostalo so sprešali za mošt. Prešali smo tako, da smo v veliko dolgo korito nasuli sadje, ki smo ga drobili z velikim okroglim kamnom, ki sta ga gonila dva moška po koritu gor in dol, vmes se je sadje mešalo z lesenimi kuhlami. Zdrobljeno zmes so dali v stiskalnico in zopet ročno stiskali s pomočjo posebno težkega kamna. Mošt, ki je pritekel iz stiskalnice, je bilo treba znositi v klet, da je bilo čez leto dovolj pijače. Nihče ob delu ni poznal druge pijače kot mošt. Takšna so bila dela, kar je narava zemlja dajala za preživetje.

Vir dohodkov je bil gozd, iz katerega se je plačeval davek in delavci. Tudi v gozdu je bilo delo vse ročno, podiranje dreves z zug žago, katero sta dva moška vlekla na vsaki strani. Po podrtju drevesa je sledilo klestenje vejevja in beljenje hlodov. Ves les se je zvozil na žago, da se je razrezal, ker se takrat ni prodajal okrogel les, ki ni imel cene. Vsak kmet je imel svojo žago na vodni pogon. Na žagi so se hlodi obelili, da so čisti prišli na voz za razrez, da se žagni list ni poškodoval. Rezani les so s konji vozili na železniško postajo Vuhred. Tam je bil sprejemalec lesa, ki je zmeril les, določil kubaturo in kvaliteto. Les sta odkupovala g. Pahernik in g. Mravljak. Boljše je plačeval g. Pahernik, zato ga je tudi največ dobil. Ves odpad od lesa je ostal doma za kurjavo. Vse, kar se je delalo v času stare Jugoslavije, se je delalo ročno in z živino.

Sedaj pa še življenje iz tega obdobja. Vstajali smo zgodaj. Gospodinja je pripravljala zajtrk in otroke spravila v šolo. Vsakega je zjutraj prekrižala, dokler so bili majhni. Večji pa so se sami pri vratih, preden so odšli in vedno rekli: »Z bogom.« Gospodar je načrtoval delo ljudem, ki so ga imeli za opraviti vsak dan in tudi vodil nadzor nad vsem. Služinčad je poznala svojo delo, za katero je bila določena. Opoldne je bilo kosilo, pri katerem se je vedno preden so začeli jesti, molilo. Popoldne so se otroci vrnili peš iz šole in so se morali preobleči, najesti ter takoj narediti naloge. Večji otroci so morali tudi pomagati pri delu. Tako so minevali delovni dnevi čez teden. Sobota pa je bil poseben dan, bila je priprava na gospodov dan. Vse se je moralo počistiti in pospraviti. Pomesti je bilo treba dvorišče in pripraviti v kuhinji drva za nedeljo. Ob nedeljah nismo delali, samo živino je bilo treba nakrmiti. Gospodar in gospodinja sta šla z otroki k prvi sveti maši. Ostali služabniki pa k drugi. Takšen je bil nedeljski red.

Še nekoliko o praznikih.

V adventnem času smo tudi med tednom večkrat šli k zornicam ali svitnicam. To je čas velikega pričakovanja. Zato smo ob večerih molili veseli del rožnega venca. Običajno ga je molil gospodar oziroma oče družine. Za sveti večer smo postavili božično drevo, pod katerim je bilo za vsakega skromno darilo. Na vidno mesto smo postavili jaslice s sveto družino. Sledila je bolj slavna večerja in zahvalna molitev. Nato smo se začeli pripravljati na polnočnico – na gospodovo rojstvo. Noben mraz nam ni bil prehud, da ne bi doživljali tega trenutka. Božič je bil res družinski praznik, ki je ohranjen še do današnjega časa. Med božičem in novim letom so bile običajno kolone, temu smo rekli domači praznik, ki smo se ga zelo veselili. Od novega leta do treh kraljev je služinčad imela t. i. dopust. Po teh praznikih so se

tisti, ki so ostali od preteklega leta, zopet vrnilo ali nastopili novi služabniki.

Prišel je tudi pustni čas. Tudi pust je imel svoja pravila. Za pustno dopoldne so skrbniki opravili svoje delo, nato je bilo kosilo, ki je bilo za ta praznik primerno. Popoldne in zvečer so bili služabniki prosti. Lahko so šli, če je kje bila veselica, za živino pa sta poskrbela gospodar in gospodinja sama. Naslednji dan na pepelnico je bil zopet delovni dan kot običajno. Postni čas je imel spet svoj čar. V tem času, ko je bil dan že daljši, so moški začeli popravljati in delati novo orodje za spomlad in poletje. Tudi koruzo so luščili, ker je bila že suha. Ženske so prebirale fižol, krtačile volno in predle tudi lan, iz katerega so napravile predivo za fino tančico za laneno platno. Iz tega platna so izdelovali namizne prte, posteljne rjuhe in brisače. Pletli so nogavice, rokavice, razne puloverje, jopice in copate za otroke. Bilo je res veliko dela. Minil je pustni čas, ki je bil včasih zelo dolg. V pustnem času je bilo veliko porok ki so bile samo cerkvene. Poroke so bile v tem času zato, ker je bilo pozimi več časa.

Nastopil je postni čas, v katerem je bila spet velika priprava na velikonočne praznike. Vsak večer so molili rožni venec, katerega je običajno molil gospodar oziroma oče, če še otroci niso bili dovolj sposobni. Tudi ob delavnikih so šli večkrat k sveti maši. Obvezno se je morala opraviti velikonočna spoved. Vsak gospodar je dobil listke s črnim napisom »velikonočna spoved«. Vsi odrasli so šli prek tedna k maši in opravili spoved. Nato je vsak dobil nazaj listek z rdečim napisom velikonočno sv. obhajilo. To so morali oddati gospodarju vsi odrasli, ki so bili pri hiši. Nihče ni temu ugovarjal, vsak se je zavedal te obveznosti. Prišla je cvetna nedelja in treba je bilo nesti butaro k blagoslovu. To je navadno nesel pastir pod nadzorom svojega gospodarja, če so bili otroci še preslabotni, pešpot je bila zelo dolga. Med postnim časom se ob petkih ni smelo jesti mesa. Nastopil je velik teden Kristusovega trpljenja, tudi ta teden je imel svoje dogodke. Od velikega četrtega do velikonočne sobote na zemlji niso delali, ker je bil spomin na Kristusovo trpljenje in smrt. Na veliki četrtek so obvezno šli k maši, ta dan je spomin Kristusove zadnje večerje. Na veliki petek je bil križev pot, ki nas je spomnil, kako je Kristus trpel na svoji krvavi poti, ko so ga bičali in pribili na križ. Na veliko soboto zjutraj je bil blagoslov ognja, ki so ga morali prinesiti, da se je na tem ognju skuhalo meso, ki smo ga nesli pozneje k žegnu. Popoldan smo ženske odnesle jerbas z mesom, s klobasami, hrenom, pirhi in potico in hleb belega kruha ter nekaj za živino v cerkev k blagoslovu, ki je bil ob različnih urah. Med tem časom so moški doma polnili možnarje. Ko so zagledali in slišali ženske in otroke govoriti, ki so prinašale žegen, so začeli streljati z možnarji. Na veliko noč zjutraj so vstali zelo zgodaj, komaj se je začelo svitati, ko so že pokali možnarji v znak vstalemu Kristusu. Obenem so spodbujali vse ljudi k vstajenski maši in procesiji. Ko so se vrnili domov, je bila miza bogato obložena z vsemi dobrotami. Če je vreme odgovarjalo, so vsi zaživeli na prostem. Gospodinja ali mama je pripravljala bogato kosilo, na katerega so povabili tudi žagarja. Vsak je dobil klobaso, malo potičko in pomarančo, to je bila velikonočna pisanka. Služinčad je to vse spravila in so lahko pojedli, kadar so hoteli ali odnesli svojim domov. Tako so se takrat doživljali prazniki z vsemi mogočimi pripravami. Bilo je zelo težko, bilo pa je več lju-

bezni in spoštovanja drug do drugega. Družila jih je skupna molitev in jih krepila.

Na koncu zapisa iz starih časov še to vprašanje in vzgled iz njihovega življenja. Ali se še ohranja ta resnica, ki naj bi veljala tudi danes?

Ljubljena slovenska hiša
sredi tihih trat
ali še spoštljivo hraniš
nad vse dragi svoj zaklad.

Ali še visi pod križem
tvojih dedov blagoslov,
lep hišni rožni venec,
priča tolških rodov.

Ali še v večernih urah,
oče v krogu vseh otrok,
z rožnim vencem
pokrije trde žulje trudnih rok.

Ali se še sliši po hišah,
ko se na nebu vžigajo zvezde,
skupni glasni rožni venec,
kot smo čuli ga nekoč,
o, le mali ljubljene slovenski krov,
da nad teboj počival bo božji blagoslov.

Zaključna misel.

Lepo je imeti imenitno stanovanje, avto in vso udobje. Ali kaj vse to pomaga, ko so ljudje preobremenjeni in ni več časa ne za otroke in ne za človeka. Vsi postajajo bolj živčni in agresivni. Vse te bogate dobrine marsikatero vodijo v razdor in propad.

Zato naj nam bo v opomin božja beseda, pa bo življenje lepo, zdravo in zadovoljno. Vse cenimo in spoštujemo, kar nam je dano. Ne pozabimo naših prednikov, bili so svetel vzgled lepega, skromnega in poštenega življenja. Naj še vedno velja: »Sveta vera naj bo luč, materin jezik pa ključ in življenje bo lepo.« Tudi mi bodimo zgled, da bodo naslednji rodovi od nas imeli telesni in duševni blagor.

Spomine zapisala
Jerica Reflak

D.F.

5. VSTAVITE ČRKOVE SKUPINE: Najlepše je srečo deliti s tistim, ki ti jo daje.

3	1	4	6	5	2
2	6	1	5	3	4
4	5	2	3	6	1
1	3	6	2	4	5
6	4	5	1	2	3
5	2	3	4	1	6

4. MINI SUDOKU:

3. ZDRUŽENKA: Parket

120

2. SEŠTEVALNA PIRAMIDA: 3;4,1,6,5,2;7,5,7,11,7;12,12,18,18;24,30,36;54,66;

1. ZDRUŽENKA: ČAKA / Nica = Čakalnica

REŠITVE

SLOVO OD BIVANJA V IZOLI V HOTELU DELFIN!

Posnetek nastal tik pred odhodom od hotela Delfin, kjer smo bili od 24. 8. 2008 do 31. 8. 2008. Bilo je čudovito. Vreme je bilo ves čas bivanja lepo, toplo in sončno. V hotelu je tudi bilo vse v redu, tako da smo odnesli lepe – nepozabne spomine. Ko bi le še v bodoče vse tako bilo!

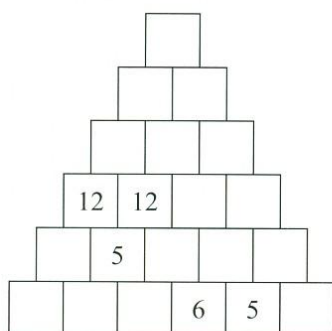
KRIŽANKE

1. ZDRUŽENKA

Nepriljubljen prostor	Otroško pokrivalo iz papirja?				Mondeno letovišče v Franciji?				
					L				

Odgovorite na vprašanja in preberite.

2. SEŠTEVALNA PIRAMIDA

V osnovni vrstici so vse številke od 1 do 6. Dve sosednji številki (števil) seštejte in vsoto napišite v polje nad njima. Postopek ponavljajte do vrha piramide.

3. ZDRUŽENKA

VRSTA TAL V SOBI								

Uganite pomen sličic in ugotovitev vpišite kot velevajo puščice.

4. SUDOKU mini

	2	3	4		
1				4	5
4				6	1
2		1			
				5	

Prazna polja izpolnite s številkami od 1 do 6 tako, da bo v vsaki vrstici, v vsakem stolpcu in v vsakem manjšem kvadratu, omejenem z debelejšimi črtami, vsaka izmed navedenih števil zastopana natanko enkrat.

5. VSTAVITE ČRKOVNE PARE

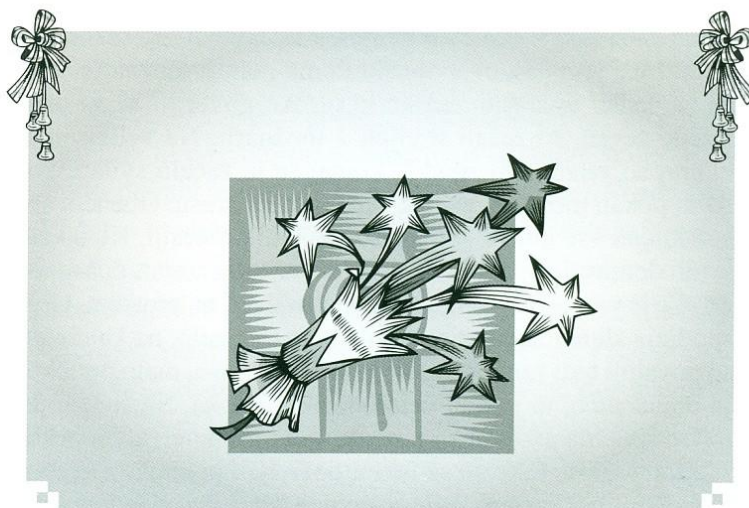
N			L	E			E
J			R	E			D
E			T	I			I
S			M	K			I
			D	A			

Črkovne pare, ki so urejeni po abecednem redu, pravilno vpišite v prazna polja in prebrali boste misel Ivana Pšajda. Debelejše črte ločijo posamezne besede.

A	J	Č	O	E	S	I	T	J	E
L	I	J	O	P	Š	S	T	T	I

6. ZDRUŽENKA

NAJFINEJŠA ZVRST KERAMIKE	VRTNINA ZA JUHO			POLET, VNEMA			
				C			

**Občina
Lovrenc na Pohorju**

**Brez zavarovanja
je vse kot list v vetru**

d.o.o.
2344 Lovrenc na Pohorju
Spodnji trg 53
www.sgdstrdindoo.si
tel.: 02/675-07-10, fax: 02/675-07-11

OSEMNAJST LET
in več milijonov m² izvedenih podov
doma in v tujini

Poslovna enota Miklavška 69
2311 Hoče
tel.: 02/616-18-88, fax: 02/616-18-87

IZDELUJEMO:

- cementne estrihe
- cementno vezane industrijske pode
- epoksidne in poliuretanske ind. pode
- tiskane betone

Predelava lesa ŠUMER s.p.

Kovaška cesta 60, 2344 Lovrenc na Pohorju
Telefon: 02/671-95-83, GSM: 041/731-548
Fax: 02/671-95-84, e-pošta: sumer@siol.net

Nudimo vam izdelavo in montažo
stenskih oblog, ostrešij ter lesne embalaže
(zaboji za jabolka, palete).

Cenjenim kupcem želimo veliko uspeha in sreče v novem letu 2009!

Manfreda s. p.

Transportno podjetje
v domačem in mednarodnem prometu

Kovaška cesta 22, Lovrenc na Pohorju
Telefon: 02/675-22-31, Fax: 02/675-22-30

Priporočamo se za uspešno sodelovanje.
Vsem poslovnim partnerjem in sodelavcem
želimo srečno in uspešno novo leto 2009.

MESARIJA JAVORNIK

Gornji trg 40, Lovrenc na Pohorju
Telefon: 02/675-14-11

Odpiralni čas:
vsak dan od 8. do 13. ure in v sredo
ter petek še od 15. do 17. ure

Nudimo vse vrste mesa in mesnih izdelkov.

Cenjenim kupcem • strankam
želimo vesele božične praznike
in veliko uspehov in sreče
v novem letu 2009.

GOZDNO GOSPODARSTVO MARIBOR, d.d.

Tyrševa ulica 15, 2000 MARIBOR

Tel.: (02) 234-13-11, faks: (02) 234-13-34, e-naslov: ggmb@gg-mb.si

s svojimi organizacijskimi enotami:

Gozdni obrat MARIBOR

Limbuško nabrežje 15
2341 Limbuš
Tel.: (02) 480-31-00
Faks: (02) 480-31-12

Gozdni obrat LOVRENC NA POHORJU

Sp. trg 66
2344 Lovrenc na Pohorju
Tel.: (02) 630-02-00
Faks: (02) 630-02-04

Gozdni obrat SLOVENSKA BISTRICA

Kolodvorska 35b
2310 Slovenska Bistrica
Tel.: (02) 805-15-00
Faks: (02) 805-15-04

Gozdni obrat PTUJ

Rogozniška c. 12
2250 Ptuj
Tel.: (02) 798-04-00
Faks: (02) 798-04-04

- odkupuje in prodaja obli les,
- izvaja gozdarska dela v državnih gozdovih severovzhodne Slovenije,
- na željo lastnikov gozdov izvaja storitve tudi v njihovih gozdovih,
- gradi in vzdržuje gozdne komunikacije in druge objekte,
- vzdržuje gozdarsko mehanizacijo.

RADA KOZIKAR
Spodnji trg 2, Lovrenc na Pohorju
tel.: 02/675-45-01 (doma)

MOŠKO IN ŽENSKO FRIZERSTVO

Vsem strankam želim vesele božične praznike
in srečno novo leto 2009.

cvetličarna & papirnica **LauRena**
Gornji trg 25, Lovrenc na Pohorju

telefon: 02/675-22-07 gsm: 051/602-890

delovni čas:
ponedeljek–petek: 8.00–19.00
sobota: 8.00–13.00
e-mail: laurena@email.si

GLASILU SREČNO NA POT!

Jožef Javornik, ekonomist

**Vrtna ulica 8
2344 Lovrenc na Pohorju
Tel.: 02/675-28-71**

ZASEBNA AMBULANTA
splošne medicine

Franc BEIGOT, dr. med.
specialist splošne medicine

Slovenski trg 4, 2352 Selnica ob Dravi
tel.: 02/671-04-11, fax: 02/671-04-10
e-pošta: amb.selnica@siol.net

Katka

zavarovalna agencija

Dušan FORNEZZI, univ. dipl. ing.

**Spodnji trg 19, 2344 Lovrenc na Pohorju
fax: 02/675-70-60, GSM: 041/705-470**

VSEM SREČNO 2009

PRISRČNA ZAHVALA

*V imenu Društva upokojencev Lovrenc na Pohorju
in v imenu uredniškega odbora
se prisrčno in globoko zahvaljujem vsem sponzorjem in donatorjem
in tudi dopisnikom za oglase in dopise,
saj ravno Vi nam omogočate vsakoletno izdajo časopisa Upokojenec.*

*Podpredsednik DU in predsednik uredniškega odbora
Jožef Javornik, oec.*

*Hkrati Vam iz srca želimo zdravo, srečno in poslovno uspešno
novo leto 2009.*

GLASILO LOVRENŠKI UPOKOJENEC IZDAJA:

DU Lovrenc na Pohorju, urednik Jožef Javornik, oec., lektorica Barbara Rocek Bregar, prof.
članica uredniškega odbora Patricija Majcen, študentka. Založba: DU Lovrenc na Pohorju. Za založbo in pripravo za tisk Jožef Javornik.
Tisk: Dravska tiskarna Maribor. Naklada: 450 izvodov, december 2008.

RENTNO VARČEVANJE

» Denar plemenitiva samo še v
"štumfu" Nove KBM! «

Razmišljate o dodatni pokojnini? Ali kako
hitro privarčevati za sanjsko potovanje?
V vsakem primeru je tu **rentno varčevanje**
Nove KBM - za mirno in brezskrbno
prihodnost vas in vaših najdražjih.

BREZPLAČNA ŠTEVILKA
 080 17 50
www.nkbm.si

 Nova KBM